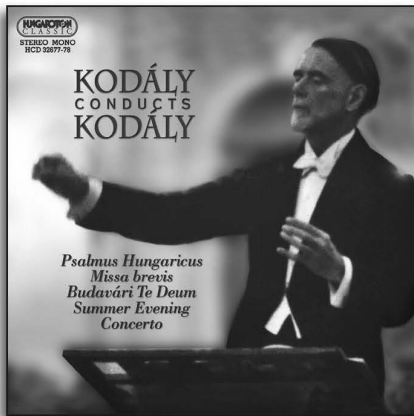

A MAGYAR
KODÁLY
TÁRSASÁG
HÍREI

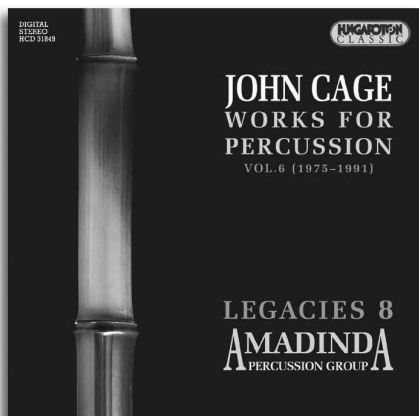
2011/1

www.hungaroton.hu

classic@hungaroton.hu

**A
MAGYAR
KODÁLY TÁRSASÁG
HÍREI**

**SZERKESZTI:
Márkusné Natter-Nád Klára**

**XXXIII. évfolyam – 2011/1
március**

TARTALOM

A Magyar Kodály Társaság és a KÓTA nyílt levele – <i>Szőnyi Erzsébet, Kollár Éva</i>	4
Kövessük Kodály Zoltán útmutatását – <i>Gilbert De Greeve</i>	6
In memoriam Szabó Helga – <i>D. Horváth Gábor</i>	9
Kodály Zoltán születésnapjára megemlékezés – <i>Szőnyi Erzsébet</i>	11
Emlékest a Régi Zeneakadémián; Ünnepi Kodály Hangverseny – <i>M.N-N K</i> 14	
Évfordulók jegyében, Kecskemét 2010 – <i>Ittész Mihály</i>	15
Sátoraljaújhely művészetoktatása – <i>Dombóvári János</i>	20
Műveltségi vetélkedő Nyíregyházán – <i>Joó Csabáné</i>	25
Hangversenyekről	
A Bárdos Társaság hangversenye – <i>Jánoky Judit</i>	27
Békesség ünnepén; Karácsonyi ajándék – <i>M.N-N K</i>	30
A pécsi Szeráfi Kórus – <i>Márkusné Natter-Nád Klára</i>	33
Bartalus Ilonát köszöntjük születésnapján – <i>Fehér Anikó</i>	35
Továbbképzés Balatonkenesén	39
A Nemzetközi Kodály Társaság – Ünnepi fogadása – <i>Gilbert De Greeve</i> ...	40
Könyvbemutató	
<i>Szalay Olga</i> : Száz magyar katonadal – <i>Bencze Lászlóné dr. Mező Judit</i> ..	43
<i>Hamburger Klára</i> : Liszt Ferenc zenéje – <i>M.N-N K</i>	47
Emlékezünk – 2011. március 6-án – <i>Eösz László</i>	50
Bartók Béla születésének 130. évfordulója emlékére rendez hangversenyt az Andor Ilona Baráti Társaság Kodály Kórusa	52
<i>Szokolay Sándor</i> – Doctor honoris causa	52

A címodalt Borsos Miklós alkotásával **Szántó Tibor** tervezte

A kiadványt Dobó Nándor tervezte

Kiadja a **Magyar Kodály Társaság**

Felelős kiadó: a **Magyar Kodály Társaság elnöke**

Adószámunk: 19040437-1-42

ISSN 0230-3639

Nyomda: László és Társa Bt.

Felelős vezető: László András

Kiadványunk támogatói

PRO RENOVANDA CULTURA HUNGARIAE

nka

Nemzeti Kulturális Alap

PRO
CULTURA

ALAPÍTVÁNY

Kodály Zoltán

Pap Gyula szén-rajza

A Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézet tulajdona
Kecskemét

MAGYAR KODÁLY TÁRSASÁG

1064 Budapest, Vörösmarty u. 35.

Adószám: 19040437-1-4

Bankszámlaszám: OTP 11706016-202228

Tel: +361/3221-802, Fax: +361/ 3227-063

Email: magyar.kodaly@lisztakademia.hu

MAGYAR KORUSOK,

ZENEKAROK ÉS NÉPZENEI

EGYÜTTESÉK SZÖVETSÉGE

Iroda: H-1088 Bp. Rákóczi út 15.

Tel: +361/ 2253713, Fax: +361/ 411 0039

E-mail: kota@kota.hu. www-kota.hu

A Magyar Kodály Társaság és a KÓTA nyílt levele a Kormányhoz és a Parlament minden tagjához

„A jó zene erőforrás”

Néhány napja szörnyű disco-baleset tragikus híre rázza meg az egész magyar társadalmat. Az illetékesek körültekintő vizsgálatot folytatnak, jogszabályokat módosítanak. Sajnos, néhány pszichiáteren és agykutatón kívül kevesen teszik szavá a mélyben húzódo, a személyiséget torzító, tudatmódosító narkotikum felé vonzódás okait és szörnyű következményeit. (Az anyagi haszon-szerzés semmi mással nem törődő, manipulatív eszköztárával most nem foglalkozunk.)

A ZENE szót nem az agresszivitást kiváltó, lealacsonyító és kábító funkciójú hangözönre használjuk, – mert erre is alkalmas! –, hanem az embert fölemelni képes, önmaga jobb valóját megmutató, örök értékre gondolunk. Jelentős kutatási eredmények támasztják alá, hogy a zene már a magzati kortól kezdődően nagymértékben elősegíti a két agyfélteke kiegyensúlyozott fejlődését, a kreatív és intuitív képességek kialakítását, a személyiség teherbírásának növekedését. Az értékes zene művelése és hallgatása semmivel nem pótolható esztétikai és érzéki élményt ad, hozzájárul a világ és a teljes ember megismeréséhez, – testi, lelki és érzelmi életének gazdagodásához.

Az utóbbi évtizedekben, a világ sok országában kibontakozott egy olyan, sok millió gyermeket érintő mozgalom, amely a művészi zenét és a közösségi muzsikálást tette az oktatás alapvető anyagává. Ennek következtében, a zenei eredményeken túl, általánosan pozitív társadalmi hatást, a fiatalok jelentős szellemi, közösségi és erkölcsi fejlődését figyelték meg. Tehát a jó zene ma éppúgy hat az emberre, mint ahogyan az évezredek óta, minden társadalomban történt.

Mindnyájan tudjuk, hogy ilyen hatékony kincsnek mi is birtokában vagyunk, helyesebben: lehetnénk, hiszen Kodály Zoltán életműve ezt feltárta,

és az ő nevelési eszméire alapozott zeneoktatási módszer a világ minden táján sikerrel honosodott meg.

Ahogy az ifjúság testi kondíciójának javítása nemzeti érdek, ugyanolyan fontos a megfelelő feltételek intézményes biztosítása a jövő nemzedékének szellemi-érzelmi erkölcsi fejlődéséhez. Ám zenei nevelésünk ma mélyponton van, elért eredményeink összeomlottak: nem biztosított a minimálisan szükséges heti két énekóra az első nyolc osztályban, az ének-zenetagozatok leépültek, a közösségi éneklés alkalmi beszűkültek, az iskolai kórusok működése, – amint a felnőtt kórusoké is – csaknem lehetetlenné vált, és a Rádióban is megszűntek az Éneklő Ifjúság mozgalom hangversenyei. Kikből lesznek a jövő zeneszerzői, előadóművészei, és kik ülnek majd a művészetet értő közönség soraiban? Mindehhez hozzátesszük, hogy az esztétikai nevelés más területein is hasonlóan szomorú a helyzet.

Államiságunk évezrede alatt Európában a kultúrát a legmagasabb minőségű művészet és az ezzel párhuzamosan haladó tudomány fejlődése biztosította, amit fokozatosan követett az oktatás kiszélesedése, és színvonalának emelkedése. Igaz, hogy Alkotmányunk is kimondja, hogy „a Magyar Köztársaság biztosítja az állampolgárok számára a művelődéshez való jogot.” (701F § (1), de az elmúlt évtizedekben e jog gyakorlásának számos akadálya volt.

Amikor a zenei nevelés, és azon belül első sorban a zenei közoktatás tragikus helyzetének javításáért szót emelünk, akkor azt nem csak a szakterület megbecsüléséért, vagy az abban dolgozók helyzetének javításáért tesszük. Jövőnk záloga a gyermek, nemzeti felemelkedésünk biztosítóka az ő testi-lelki egészsége. A zenei nevelés a társadalmi gazdasági teljesítőképességének és a nemzeti összetartozás erősítésének egyik alappillére. „Amíg a magyar gyerek magyar népdalt énekel, addig magyar marad” – írta Kodály Zoltán. Gyermekünk „teljes emberré” nevelésében a zene a leghatékonyabb szövetséges.

A gondok megoldása mindnyájunkat égetően sürget. Öröndetesnek találjuk, hogy új kulturális kormányzatunk állásfoglalása szerint az emberi és kulturális értékek minden téren hangsúlyt kapnak, - ezért hívjuk föl a figyelmet arra, hogy a zenei köznevelés megújítása alapvető és elodázhatatlan feladat, amelynek teljesítéséhez a tanárképzés színvonalának visszaállítását is elengedhetetlennek tartjuk

Kérjük az Országgyűlés és a Kormány hathatós és mielőbbi intézkedéseit, és ehhez fölajánljuk a Magyar Kodály Társaság és a KÓTA szakmai segítségét.

Budapest, 2011.január 29.

Szőnyi Erzsébet
nyugalmazott tanszékvezető egyetemi tanár
Kossuth-díjas zeneszerző
a Magyar Kodály Társaság elnöke

Kollár Éva
egyetemi tanár
Liszt-díjas karnagy
a KÓTA elnöke

Kövessük Kodály Zoltán útmutatását!

Komoly érdeklődéssel olvastam Prof. Dr. Szőnyi Erzsébet és Dr. Kollár Éva „Kövessük Kodály Zoltán útmutatását!” című cikkét, amely a *Magyar Nemzet* február 11-izámában jelent meg.

Miközben ezt a kiváló írást olvastam, azon tűnődtem, hogy vajon a magyar kormány (sőt, a magyar társadalom nagy része) tudatában van-e annak a ténynek, hogy az aggodalom és a remény, amelyet a cikk írói kifejeztek, messze túlnyúlnak Magyarország határain, és valójában jelen vannak az egész világon?

„*A zene megmentheti a világot?*” jelmondat a korai kilencvenes évek elején nagy népszerűségnek örvendett... A szlogen egyfelől azok felkiáltása volt, akik egyre nagyobb aggodalommal figyelték a zenekarok, a népszerű, több hetes fesztiválok, és a régóta fennálló zenei oktatási programok, stb. megszűnését. Más részről a szlogen egy tiltakozást fejezett ki a *kommersz* zene fennhatóságával szemben a *nem kommersz* zenét támogatva. (A *nem kommersz* zene alatt a valódi emberi értékekkel rendelkező zenét értem, bármely stílusban és műfajban, az első valaha elénekelt népi dallamtól napjaink kortárs alkotásáig). A „*Zene megmentheti a világot?*” jelmondat alkotói a kérdést egy nagyobb lélegzetű tudományos kutatásra alapozták, amelynek témája a 60-as, 70-es évek oktatása és zenei oktatása, és amit egyebek mellett a Harvard Egyetem „*Zero projekt*”-jének nevezték. És végül, de természetesen nem utolsó sorban, a jelmondat egy súlyos aggodalom kifejezése a szaporodó, az anyagiakat előtérbe helyező irányzatok, a növekvő erőszak, és az egyre inkább csökkenő erkölcsi értékek társadalmával szemben. Az alkotók szlogenjükkal egy tudatosságot akartak teremteni, amely a klasszikus zene megőrzésére irányul- a *klasszikus*, abban az időben a leggyakrabban használt kifejezés volt a zenére, amelybe nem tartoztak bele a sokat, és gyorsan változó, rövid életű *kommersz* alkotások.

A zene megmentheti a világot? Ezzel a jelmondatral szembesültem egy nemzetközi fórum kezdetén, amelyen 1992-ben, Koppenhágában (Dánia) elnököltem. Ahol a néhai Alexander Ringer professzor, egy kedves barátom (aki szintén barátja volt Kodálynak és Szőnyi professzorasszonynak), a legbriliánsabb személyek egyike, akivel valaha találkoztam, ezt mondta: „*habár a <zene megmentheti a világot?> valószínűleg egy nagyon jól hangzó szlogen, egyben egy kétségtelenül rossz kérdés is... Így kellene hangoznia: A világ megmentheti a zenét...?*”

Öszintén hiszem, hogy ez a téma a sajátos magyar körülményekhez igazítva a magyar kormány, és valójában a magyar nemzet egy aktuális kérdése. *Magyarország meg tudja menteni Kodály Zoltán egyedülálló örökségét? Egy örökséget, amelyet többek indítványoztak, hogy az UNESCO törekvési közé kerülhessen 'megőrizve a világ szellemi tőkáját...'*

(Sajnálatos módon a kezdeményezést az előző magyar kormány nem támogatta.)

A korai 60-as évek óta, különösen az 1964-es budapesti ISME konferencia után, ahol az egész világ egyre növekvő csodálkozással lehetett tanúja a magyarországi zenei oktatás hihetetlen eredményeinek, a világ minden tájáról érkeztek zenészek Magyarországra azért, hogy a *Kodály módszert* tanulhassák. (13 évvel később Kodály meggyőzte a magyar kormányt, és néhány iskolát, hogy a *mindennapi* zeneórákat integrálják a tanrendjükbe, egy olyan tananyagként, amelyet Kodály számtalan előadásán és írásán keresztül vázolt fel.) Azok közé tartozom, akik Magyarországot a *világ központjának* tekintik a zenei oktatás tekintetében.

Azért jöttünk ide, hogy tanuljunk, megfigyeljünk, és a lehető legjobb módon *lemásoljuk* a *magyar rendszert*, és integráljuk azt a saját nemzeti programunkba a világ bármely pontján.

Manapság gyakran (főként nemzetközi környezetben) beszélnek az emberek a *Kodály módszerről*, vagy még inkább a *Kodály filozófiáról*. Ami nem is baj. Valójában egy módszer, de egy bizonyos értelemben filozófia is... Én személy szerint előnyben részesítem a *Kodály szemlélet* kifejezést, mivel az magában foglalja az ő egész emberi létét... Kodály Zoltán a „*mi módszerünk*”-ként hivatkozott rá, amikor megnevezte a *rendszert*, amelyet az iskolákban alkalmaznak a mindennapi zenei oktatással. Más szavakkal a *Kodály módszer egy találmány és egyszerű módja a zenei oktatásnak, három logikai feltétellel: jó eszközök, megfelelően képzett tanárok, és gyakorlás*.

Kodály örökségét ezrek és ezrek gondozzák világszerte. A legnagyobb zenészek, csak hogy néhányat említsek: Yehudi Menuhin, Eugene Ormandy, Szvjatoszlav Richter, Dimitrij Kabalevszkij, Solti György... és még sokan mások támogatják a Nemzetközi Kodály Társaságot (IKS) az alapítás éve, 1975 óta. Valamint napjainkban is a Támogató Bizottság tagjai között olyan neves művészeket tisztelhetünk, mint Vladimir Ashkenazy, Emanuel Ax, Jean-Claude Casadesus, Kurt Masur, Starker János...

Nagyvonalúan támogatják és csodálják Kodály *álmát*, azt az álmot, amelyet egy nyilvános ülésen juttatott kifejezésre a Dartmouth Egyetemen (New Hampshire, Egyesült Államok) 1965-ben.

Az egyik résztvevő megkérdezte: „*Dr. Kodály, mondana nekünk valamit azokról a speciális énekiskolákról Magyarországon?*” Kodály Zoltán így válaszolt: „*Őn énekiskoláknak nevezte azokat az intézményeket, ahol a gyerekeknek naponta van énekórájuk?*” A résztvevő helyeselt, majd Kodály így folytatta: „*Pedig ezek az intézmények teljesen átlagos iskolák. A gyerekek minden olyan tantárgyat tanulnak, amit egy normál iskolában tanítanak. A zene ezekben az intézményekben egy plusz. Ezeknek az iskoláknak kötelező ugyanazon a szinten oktatniuk, mint a normál általános iskoláknak. Azonban velük kapcsolatban az az érdekes tapasztalat, hogy sokkal jobb eredményeket érnek el majdnem minden tantárgyból-, ebből kifolyólag a*

pszichológusaink elkezdtek vizsgálni, hogy mi lehet az oka a jobb eredményeknek.

Én ekkor azt mondtam, hogy szeretnék még több pszichológust. El tudjuk mondani nekik, hogy mi történik. A napi zene megmozgatja az elmét, és sokkal érzékenyebbé tesz minden egyéb dologra. És ez a legjobb érv ezen iskolák mellett. Nem vagyunk képesek elég gyorsan sokszorozni ezeket az iskolákat. De ez meg fog történni- lassan eljön ez az idő. Elmondom Önöknek, hogy addig nem nyugszunk, amíg 103 ilyen iskola helyett, 1003 nem lesz, és még több, mert érezzük, hogy a zene az általános oktatáshoz tartozik, ugyanúgy, mint a matematika, és minden egyéb. Tudjuk, hogyha a zenének egy megérdemelt helye lesz az általános oktatásban, akkor minden egyéb terület is jobban fog működni.”

Ami a legnagyobb hatással van rám, az Kodály hite, hogy az 1965-ben működő **103 iskolából 1003 lesz, és majd még több...** Ezzel kapcsolatban kettős érzésem van. Egyik oldalról egy fanyar és szomorú érzés, mivel Kodály álma rossz irányt vett Magyarországon, és a 103 iskolából csupán pár tucat maradt napjainkra. Azonban másfelől megközelítve a kérdést, nem tagadhatom, hogy nagy öröm látni, milyen jövőbelátó volt Kodály valójában, mivel **világszinten sokkal több, mint 1003 iskola dolgozik az ő zenei módszerével.** Ha már csak a Nemzetközi Kodály Társaságra gondolok, amely 16 nemzeti szervezettel rendelkezik 4 kontinensen, valószínűleg több ezer iskoláról beszélhetünk... és nem utolsósorban köszönet jár azoknak a hosszútávon elkötelezett személyeknek, mint Szőnyi professzorasszony, Dr. Kollár Éva és más magyar szaktanárok.

Kodály Zoltán a világban ismert, és nem csak a csodálatos műveiről és a figyelemreméltó kutatásairól a népzene terén. A világon mindenhol zenepedagógusok *csodálják* őt, és nagyra becsülik az oktatással kapcsolatos elképzeléseit, mint egy tökéletes eszközt ahhoz, hogy milliók általános oktatását gazdagítsa. Kétségtelenül, a világ ismeri Kodály Zoltánt.

Lehetséges, hogy a magyarok elfelejtik őt? Az egyiket a legkiválóbb gyermekeik közül, a művészt és a humanitárius hírnököt? Lehetséges, hogy a magyar kormány és a magyar zenei élet hagyja, hogy ez történjen?

Nem vagyok abban a helyzetben, hogy tanácsot adjak, mivel csupán *vendégeskedem* Magyarországon. Habár, vendégként, de igazi zenészként is egyben, úgy érzem, hogy egy hatalmas tragédia ennek a gyönyörű országnak, hogy egyre több külföldi (még az a néhány szerencsés is, aki a Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézetben tanul Kecskeméten) nem lehet többé már tanúja a hihetetlenül inspirált *magyar zenepedagógia rendszernek*, ami Magyarországot elsőszámúvá teszi a világtérképen...

Csak remélni tudom, hogy Szőnyi professzorasszony és Dr. Kollár Éva cikke egy pozitív reakciót fog kiváltani mindazokból, akik abban a helyzetben vannak, hogy visszaállítsák Kodály örökségét. Talán merészen hangzik, de a tudományos kutatás bőven bizonyította: a zenei oktatás

jelenléte az általános tantervben gyarapítja és serkenti a gyerekek kognitív, érzelmi és személyiség-fejlődését... Ez pedig már messze túlmutat a zenei oktatáson (amely célként már önmagában is létjogosultsággal bír), ez már a színvonalasabb oktatásról szól, ennél fogva egy olyan oktatásról, amely erősen javítja a magyarok jelenlétét egy versengő globális skálán.

A legfontosabb kérdés valószínűleg az: a magyar szülők felkészültek-e arra, hogy hagyják a gyermekeiket megfosztatni ezektől az előnyöktől?

Fordította: *Bodacz-Nagy Boróka*

Gilbert De Greeve elnök
Nemzetközi Kodály Társaság (IKS)

In memoriam Szabó Helga

1933.július 21 – 2011.február 12.

Amiről szót ejtek, arról nem sokan, csupán pár tízezen tudják pontosan Magyarországon, hogy mi is az. Igazából nem is tudják. Leginkább érzik. Az újbegyűkben, a zsigerekben. Persze nem valamilyen megfoghatatlan dolgról van szó. A számukra azonos dolgot jelentő valami gyermekkoruktól szívódott fel agyukba, azóta alkotja személyiségük mélyrétegét. Magatartásukat, habitusukat, kapcsolataikat alapvetően meghatározza: ha nagyon kutakodni kezdenek magukban, hogy miért is gondolkodnak úgy, miért is látják ekképp és ilyennek a körülöttük lévő világot, miért pont úgy viszonyulnak hozzá, ahogy, akkor elő tudják hívni a mélyből ezt az emléket. Az emléket, azaz az okot, ami olyan tudást teremtett számukra, ami hasonlóvá formálta őket. S ezt a személyiségük részévé vált közös tapasztalást akarva-akaratlanul átörökítik, s anélkül adják tovább utódaiknak, hogy akár egyetlen racionális gondolatot is formálnának róla. Olyasmi ez velük, mint a nyelv: egyszerre emberek és magyarok lesznek vele és általa, s olyan, mint a vírus, amely az egymás melletti, de a következő generációkat is végigfertőzheti.

A Kodály-módszerről van szó, és a médiumról, *Szabó Helgáról*, valamint az általa közvetített zenei tudásról. Ez az univerzális eszköz a nagy-szerű és hiperaktív Szabó Helga kezében szédületes eredményhez vezetett. Ha addig valaki kételkedett benne, annak bebizonyosodott, hogy a „botfül” mint örökletes tulajdonság egyszerűen nem létezik, s a zene igazi élvezetéhez elengedhetetlen tiszta hallás és ritmusérzék megtanulható.

A 70-es években Szabó Helga diákjai főként Zugló külső felének lakótelepén élő, egzisztenciális és szociológiai szempontból rendkívül heterogén családokból kerültek ki. Ezen gyerekek muzikalitása Szabó Helga irányításával tökéletessé vált. A diákok között lévő kulturális különbségek

ellenére hallásuk egyaránt kristálytisza lett, ritmusérzékük kiválónak érett, megtanulták a muzsika logikáját és azt belülről érzékelni. Minden egyes osztályának minden egyes diákja. Kivétel nélkül. Ami elvezetett ahhoz, hogy az értékes muzsikát – akár elvontsága ellenére is – képesekké váltak befogadni, és minden esetben meg tudták különböztetni az értéktelentől. Ezen – ma sajnos egyre inkább speciálisnak mondható – ismeretek megszerzésének körülményeire már évtizedekkel ezelőtt kíváncsi volt az egész világ.

Az elmúlt 60 évben Magyarországon intézményesült formában, már az általános iskolákban emelt óraszámban képezték, tanították a gyerekeknek a Kodály-módszerrel zenét. Akiket pedagógusként, muzsikusként vagy tudósként érdekelt ez az eszköz, azoknak nem számított, hogy több ezer kilométert kell megtenniük a számukra csodát, a diákoknak pedig mindennapos élvezetet jelentő dolog megértéséhez. A zuglói Hunyadi János zenei általános iskola tantermének kilincsét egymásnak adták a Nyugat-Európából, Amerikából, Ausztráliából vagy épp Ázsiából érkezett zenepedagógusok, s gyönyörködtek abban, hogy nyolc-tíz-tizenkét éves gyerekek már miképp magyarok, s abban, hogy ősi kultúrájukon keresztül hogyan jutnak egyetemes zeneismeretekhez. Az ideológiai ellentétek, az tehát, hogy legtöbbjük egy számukra ellenséges kommunista országban tapasztalták mindezt, nem számított, mivel egyáltalán nem érintette a lényegét. A csodát látó és halló vendégek füzeteikbe gondosan lejegyezték, hogy a nebulók milyen teljesítményre voltak képesek. Hazájukba visszatérve pedig e módszert saját kultúrájukhoz igazítva fejlesztették saját gyermekeik muzikalitását.

A Kodály-módszer és az ezt zseniálisan használó Szabó Helga elkápráztatta a világot, amivel ez az ember a legfontosabb dolgot érte el Magyarország számára, amit csak lehetett. A zord társadalmi körülmények ellenére tehetséges, a világra nyitott és fogékony nemzetet érzékelt rajta keresztül az idegenek. Vendégprofesszorként előadott Amerika, Ausztrália, Olaszország, Svájc, Finnország egyetemlein. Egy londoni kiadó három korongos hanglemezt jelentetett meg vele a Kodály-módszer lényegéről és részleteiről. Az album a nyugati világon mindenhová eljutott, ám ahol méltán büszkéek lehetnek volna rá, Magyarországra sohasem.

Itthon a fáradhatatlan Szabó Helga műveit a Nemzeti Tankönyvkiadó adta ki. Tankönyveket készített a zenei tagozatos gyerekek minden évfolyama számára, amelyből mind a mai napig tanulnak. Ezeknek egy részét önállóan, egy másik részét pedig Dobszay László zenetudóssal közösen alkotta meg.

1994-ben indította újra útjára e kiadónál az eredeti *Kodály-Ádám* énekkönyveket hasonló kiadásban, amelyekhez kerettantervet is készített. Nagyon sok pedagógus ekkor ismerte föl igazán a Kodály-módszer jelentőségét, rádöbbenve arra, hogy az a zenei tradíció, amelyet ez az egyetemes értékű módszer képvisel, a magyar kultúrának azon szerves részét

képezi, ami könnyedén illeszthető bármely más nép kultúrájához. A sorozat élé Szabó Helga nagyszerű bevezető kiadványt, útmutatót írt, amelyben a könyvek jelentőségét, zenepedagógiánkban elfoglalt meghatározó szerepét tárgyalja.

Szabó Helga ma már nincs közöttünk, az egykori diákok gyászolnak. Amikor azonban énekelnek, akkor a magyar zenetudomány és -pedagógia legnagyobb alakjainak egyike jár majd eszükben.

D. Horváth Gábor
Magyar Nemzet h. főszerkesztője

Kodály Zoltán születésnapj megemlékezése **2010. december 16.**

A Kodály Zoltán Emlékmúzeumban ünnepi köszöntőt
Szőnyi Erzsébet A Magyar Kodály Társaság elnöke mondott.

„Mielőtt megemlékezünk a mai ünnepről legyen szabad közös örömünknek kifejezést adni abból az alkalomból, hogy ismét Kodály Zoltán otthonának előadótermében lehetünk, itt idézhetjük fel alakját, itt hallgatjuk meg muzsikáját.

*Nem hal meg az, ki milliókra költi
Dús élte kincsét, ámbár napja múl:
Hanem lerásván ami benne földi,
Egy éltető eszmévé finomul.*

Az én generációm, meg talán még az utánam következő is, tudná folytatni az előző sorokat:

Mely fennmarad s nőttön nő tiszta fénye...

Az ilyen memoriterek a magyar nyelv szépségét tárják elénk, nem felejtjük el életünk alkonyán sem.

Arany János: Széchenyi emlékezete című költeményéből idéztem. Kodály Zoltán nem egy megnyilatkozásában adta tanújelét annak, mennyire közel állt hozzá Arany János. Mi meg azt állapíthatjuk meg mennyire egybecseng a Széchenyi alakját idéző mű Mesterünk életével és művével.

Napjaink nyelve az internet, e-mail, blogok, s-m-s, világa. Hol a veretes magyar nyelv? Hol az idézhető költők nyelve? Pedig hát nem kell magunknak nagy szavakat találni, segítségül hívhatjuk nagy költőinket. Az ékes magyar nyelv egész dikciója benne van Kodály Zoltán zenéjében akkor is, ott is, ahol nem szöveges zenéjét hallgatjuk. Arany, Berzsenyi, Petőfi, Zrínyi, Kölcsey, Vörösmarty nyelvzete zenében a „megkésett melódiák”, amint szép leírásában olvashatjuk Szabolcsi Bencének Kodályról írott egyik tanulmányában.

Amikor december 16-án és március 6-án a Magyar Kodály Társaság megemlékezik névadójáról egyúttal hosszú, sok év óta élő hagyományt ápol. Alapító tagjai közül számosan ma már egy másik dimenzióban ünnepelemek az ünnepelttel együtt; akad köztük bőven hangszeres, énekes, karmester, zeneszerző, ők alakítják a kórust az égi mezőkön. Mi, ittmaradtok, ilyenkor fokozottan figyelünk a bennünket körülvevő világra, számba vesszük a történéseket, azokat, melyek eredményeknek mondhatók, s melyek változatlanul hiányosságok.

Eredménynek mondható, hogy a mostani pénzügyi nehézségek ellenére az elmúlt évben Kodály eszméinek jegyében nagyszabású zenei események zajlottak több vidéki városban, Pécsen, Egerben, Nyíregyházán, Komlón, Debrecenben, Kecskeméten, Szegeden, Veszprémben és még számos helyen. A Gyermekek- és ifjúsági kórusaink közül némelyek világ-raszóló sikert arattak, jelképesen úgy is fogalmazhatnám, hogy a kodályi koncepció itthon és a nagyvilágban a zenei közművelődés „ernyő szervezete” formájában működik. Mondhatja valaki, hogy ez viszonylag kevés. Kevés a kórus, kevés az énekóra, kevés a zeneoktatás, keveseket érint meg az értékes zene. Aki ezt állítja, igazat mond. A minap olvastam Teréz anya írásait; egy helyen ez áll: egyesek azt mondták neki, hogy amit tesz, csepp a tengerben, Teréz anya válasza erre csak ennyi volt: „Ha nem tenném, ez a csepp hiányozna a tengerből.”

Manapság már néha hallunk olyan hangot a döntéshozók részéről, hogy az iskolában több művészeti nevelés kell, hiszen még a tudós agy-kutatók is ezt hangoztatják. Ezen a mai zenetörténeti eseményű születésnapon merjünk bízni abban, hogy törekvéseink nem hiábavalóak. Hátha egyszer csak megértik a lényegét azok, akikre tartozik. Talán a latin közmondás segíthet hozzá: *Mens sana in corpore sano*. Ép testben ép lélek. Igazi kodályi gondolat. Az emelt számú torna órák mellett elférnének az emelt számú énekórák is. Nem lenne megterhelés a tanulóknak, hanem felüdülés. Ilyen órák után jobban menne az írás, olvasás, számolás. Hogyan is olvassuk Kodály Zoltánnak „Egy zenepedagógiai folyóirat megindulásához” című írásában, 1958-as dátummal, a Visszatekintés I. kötetének 316. oldalán: Az énekórák számának emelésével kapcsolatban írja a következőket: „...amely mellett valamennyi más tárgy minden órája megvan, nem túlterhelésnek bizonyult, hanem könnyítésnek, erősítő balzsamnak. Nemcsak elvégzik a többi tárgyat, hanem jobban végzik, nyilván az ének felvillanyozó hatása alatt. Nem hiába volt a *Mousiké* a régi görög iskola központi tárgya.”

Ez a december 16-i, születésnap megemlékezés legyen, mint az összes eddigi, memento, hogy ne felejtjük el: van még tennivalónk, ha meg akarjuk őrizni Kodály Zoltán örökségét. Igaz, nem csak rajtunk múlik, de rajtunk is!

Engedjék meg, hogy három megjegyzéssel egészítsem ki az előbb elhangzottakat. Az első arról számol be, hogy a Mesterünk nevét viselő

iskolák egy része a közelmúltban szép kamaraének bemutatóra gyűlt össze, a Társaságunk Erkel Ferenc és Kodály Zoltán emlékére rendezett seregszemléjén. Szerettük volna, ha a legjobb szereplő kis együttesek itt bemutatják műsorukat. Erre azért nem kerülhetett sor, mert a mostani időszakban egymást érik a karácsonyi szereplések, rendezvények, hangversenyek, ünnepek, s ők emiatt nem tudták vállalni ezt a „fellépést”. Talán örvendetesnek is mondható, hogy ilyenkor sok alkalom van együttes éneklésre, muzsikálásra.

A második egy személyes emlék, a rövidesen kezdődő kamarazene hangversenyhez kapcsolódik. 1973-ban Oakland-ban Kaliforniában, az első nemzetközi Kodály Szimpóziumon a résztvevők számára pihenésként autóbusz kirándulást szerveztünk a Golden Gate Bridge-hez. Mikor a hidon áthaladtunk – ami felejthetetlen látvány – arra lettem figyelmes, hogy Szabó Csaba (a romániai Erdélyből) Domokos László verbita szerzetessel (az argentinai Kodály-adaptáció megalapozója) egymás felé fordulva világrengető sorskérdésekről vitatkoznak, amit felszólításomra sem voltak hajlandók felfüggeszteni. Nekik az fontosabb volt, mint a látvány. Ma már mindketten az égi mezők kórusában dicsérik az Urat. E hangversenyen Szabó Csaba fia és unokája szólaltatja meg Kodály műveit.

A harmadik kiegészítés dr. Szalay Olga, elnökségünk tagja személyéhez fűződik. Könyvéért, mely Bartók és Kodály első világháborús katonadal gyűjtésének tudományos publikálását tartalmazza, a közelmúltban vehette át az itáliai Palermóban a legjelentősebb, *Pitré* nevet viselő nemzetközi néprajzi díjat. Méltó alkalom ennek közlésére Kodály Zoltán 128. születésnapja!”

*

Az ünnepi megemlékezés keretében a jelenlévők megkoszorúzták a zeneszerző Emlékmúzeumban lévő szobrát. A zenei műsorban Kodály Zoltán műveit szólaltatták meg az előadók:

Szabó Ildikó, az op.8-as cselló szólószonáta I. tételét,

Szabó Péter – csellóművész, *Lénárt Ágota* zongoraművész kíséretével az Adagio-t.

*

E születésnap alkalmából még egy kitüntetető eseményről számolhattunk be. Pécs városában, mely 2010-ben Európa Kulturális Fővárosa volt, felépült egy nagyszabású új hangversenyterem, **Kodály Központ** elnevezéssel. Az ünnepi nyitóhangversenyt december 16-án tartották. Ott mondott ünnepi beszédet *Kodály Zoltánné Péczely Sarolta*. Milliók lehettek részei e hangversenynek országunkban és határainkon túl, mert ezt az eseményt a DUNA TV is közvetítette.

Emlékest A Régi Zeneakadémián

Kodály Zoltán születésnapján

„Legyen a zene mindenkié” mottóját választva tartották a Régi Zeneakadémián a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem hangversenyét.

Az egyetem rektora *Dr. Batta András* megnyitó beszédének első szavaival éppen a helyszínre utalt. Hiszen évtizedek óta december 16-át a Zeneakadémia Nagytermében ünnepeltük. – Engedtessek meg a krónikásnak egy személyes visszaemlékezése, amikor mint ifjú Zeneakadémista jelen volt Kodály Zoltán 60-ik születésnapján tartott ünnepi hangversenyen. Akkoriban még ritka esemény volt a fényjáték. És akkor ott csodálatos módon variálták a hatalmas csillár fényeit arányos szinkronban a tapssal és fergeteges ünnepléssel. Egyszeri felejthetetlen élmény volt. – Nos reméljük a hosszú szilencium után ismét a „zene csodapalotája” lesz a Zeneakadémia – a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem.

Most 2006-ban a Liszt Ferenc Kamarateremben tartott „Emlékest” megható hangulata és zenei élménye méltó volt a zeneszerző Kodály Zoltán művészetéhez. Elsőként a Kecskeméti Kodály Intézet Nőikara szerepelt, *Nemes László Norbert* vezényletével. Zongorán közreműködött: *Holger Aston*. Műsoruk: Nagyszalontai köszöntő; Újlesztendő köszöntő; majd a gyönyörű átélt előadásban megszólaló Hegyi éjszakák I.

Szólóénekesek, *Baráth Emőke* és *Kovács Barna* adták elő a – Nausikaa, Akkor szép az erdő, Imhol nyitva én kebelem, Várj meg madaram, A csitári hegyek alatt – megindítóan szép dalokat, *Gyöker Gabriella* zongorakíséretével. *Fejérvári Zoltán* zongorajátékában hangzott el a Marosszéki táncok.

A nagy vegyeskarok: Weöres Sándor versére komponált Norvég lányok, és Öregek, majd azt követően a Miserere, döbbenetes erejű előadását *Erdei Péter* vezényelte, az Új Liszt Ferenc Kamarakórus élén.

Kodály Zoltán

születésének 128. évfordulója

és a Magyar Kórusok napja alkalmából

A Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetsége,

a Pesti Jézus Szíve Templomban tartott

Ünnepi Kodály Hangversenyt

Az ünnepi esten, 6 órakor liturgiai keretben a *Musica Sacra Kórus*, *Rónaszéki Tamás* vezényletével, *Varga Zoltán* orgonaművész közreműködésével adta elő Kodály művét: a Magyar Misét.

A 7 órakor kezdődő hangverseny Kodály Zoltán műveinek gazdag műsorát mutatta be az ország különböző kórusainak előadásában. A közreműködő énekkarok és karnagyaik:

A Szent István Királyi Zeneművészeti Szakközépiskola Leánykara – *Tőkés Mária Tünde*. A Janiga József Művészeti Alapiskola Kamarakórusa, Nagymegyer – *Orsovics Ivette*. Az Eszterházy Károly Főiskola Kórusa, Eger és a Prelude-Corvinus Vegyeskar, Budapest – *Kabdebó Sándor*. Bartók Béla Kórus, Miskolc – *Sándor Zoltán*.

Az elhangzott művek: Harmatozzatok; Angyalok és pásztorok; Nagyszalontai köszöntő; Ave Maria (1935.) Vejnemőjnen muzsikál; 150. genfi zsoltár; Újesztendő köszöntő; Karácsonyi pásztortánc; Molnár Anna; Akik mindig elkésnek; Az 50.genfi zsoltár; Felszállott a páva; Békesség óhajítás; Adventi ének; Szép könyörgés.

Az est folyamán került sor a Zeneszerző verseny eredményhirdetésére. – Liszt Ferenc születésének 200. és halálának 125.évfordulója alkalmából a KÓTA 2010-ben zeneszerzőversenyt hirdetett kórusmű alkotására. – A zsűri egységes véleménye alapján az első díjat – *Tóth Péter: Salve Regina* c. kórusműve nyerte el. A díjat *Kollár Éva* a KÓTA elnöke adta át a zeneszerzőnek.

M.N-N K.

Évfordulók jegyében – Kecskemét, 2010

A 2010. esztendő őszét három évfordulós esemény „uralta” Kecskemét zenei életében:

- hatvan éve indult meg az iskolaépítő munka az ország első ének-zenei osztályával;
- harmincöt éve nyílt meg a Kodály Zoltán Zenepedagógia Intézet;
- 200 éve született Erkel Ferenc.

Természetesen több más fontos zenei esemény is történt, de a felsoroltak kapcsolódtak közvetlenül névadónk életművének utóéletéhez.

Az 1967 decembere óta Kodály Zoltán nevét viselő *első ének-zenei iskola* alapítására először szeptember 3-án emlékeztek. Ezt a különleges alkalmat a hajdani első osztály tagjai kezdeményezték, szervezték, Locsmándiné Váradiné Klára és Kósa Vilma körültekintő irányításával. A városháza dísztermében indult az emlékezés, ahol Dr. Zombor Gábor polgármester köszöntötte az első tizenkilencből megjelent népes csoportot. Az Alföldyné Dobozi Eszter igazgatásával működő iskola mai kisebb és nagyobb tanulói színes műsorral köszöntötték az „iskola-alapítókat”. Annak idején a szülők bátorsága is kellett, hogy a Szentkirályi Márta által megálmodott iskola minden nehézség ellenére létrejöhessen. A legelsőek közül is már többen választották a zenetanári pályát, míg a többség „csak” zenekedvelőként őrizte meg az iskolától kapott útravalót, s Kodály Zoltán iskolájukban tett látogatásainak emlékét. Az ő nyolcadik osztályos búcsúzásukkor írta a Tanár úr az iskola emlékkönyvébe:

„Megértük az első aratást. Egy rózsakertész magyarázta: idáig küzdelem, ezentúl már csak nyesni kell a rózsát. – Hát talán nem is így, a kártékony férgek, tetvek ellen továbbra is védeni kell az ültetvényt. Reméljük, mindig lesz elég olaj ellenük, és a kert virul mindörökre.”

A városházi ünnepséget követően a Kodály Intézetbe látogattak a tállakozóra egybegyűltek. Dr. Nemes László Norbert igazgató méltatta azt az elhivatott munkát, amely létrehozta végső soron nem csak a kecskeméti ének-zenei iskolát, hanem megteremtette ezt az iskolatípust. (Hogy ma hány „kert virágzik” a 25 éve még több mint kétszázból, és hogyan, milyen körülmények között, annak elbeszélése bizony nem mindenben lenne szívderítő történet ...) A Kodály Intézet archív anyagaiból készült film-összeállítás és tartalmas kiállítás is gazdagította a megemlékezést. Ez utóbbihoz a hajdani tanulók és a Kodály Iskola is adott dokumentumokat.

Hogy a kecskeméti „kert” – sok-sok változás, nehézség ellenére – ma is virul a „kertészek” munkájának köszönhetően és az önkormányzati gazda támogatásával, azt a hagyományos iskola-napi ünnepség és számos, szinte az egész tanévet átfogó esemény is bizonyítja. Csak röviden említhetjük meg a legfontosabbakat. Volt sportesemény: emlékfutás a vasútállomástól (Kodály szülőhelyétől) az iskoláig, hangversenysorozat „mesterek és tanítványok” címmel; nyílt napok a különböző tagozatokban, kiállítás, megemlékezés Nemesszeghy Lajosnéról és Kardos Pálról, irodalmi műsor „A zene szava”, illetve nevelési értekezlet „Kultúraváltás vagy a felejtés kultúrája?” címmel.

Az iskolánap az 1950. október 27-i első hivatalos tanítási nap évfordulójához kapcsolódva zajlott le gazdag programmal. Az ünnepi hangversenyen, az iskola, Nemesszeghy Márta hangversenytermében Mák Kornél, kulturális és oktatási alpolgármester köszöntője után Lezsák Sándor az Országgyűlés alelnöke mondott megnyitó beszédet. A műsorban az iskola minden tagozata képviseltette magát. Már a megnyitó szám megteremtette a jó, ünnephez méltó zenei hangulatot: a zeneművészeti szakközépiskola jelenlegi és volt növendékeinek zenekara Pusker Imre irányításával a *Galántai táncok* fergeteges előadásával remekelt. A kicsinyek kórusát a legelsőek közül énektanárként is az iskolához tartozó Ubrizsyné Érsek Éva, majd Telemann bájos kantátájának részletében Dr. Kovács Tamásné vezényelte. Az Iskolamester megtettesítője Altorjay Tamás operaénekes, az iskola magánének-tanára volt. Hallhatta a népes közönség az alsófokú hangszeroktatás egy csellista és egy fuvolás képviselőjét. A közelmúltban létesült néptánc tagozat apraja-nagyja kiskunsági táncokkal mutatkozott be (tanáraik: Bedőcs József és Bedőcsné Szabó Rita). A kórusok közül három szerepelt még: a Kodály Leánykar (karvezető: Antoni Andrea), az Aurin Leánykar (karnagy: Durányik László) és a Vegyeskar Antal Noémi vezényletével. Orgonán közreműködött Révész László.

A műsort két összkari szám zárta. Egy hajdani Kodály iskolás, az évtizedek óta Kanadában élő Horváth János vezényletével az *Esti dal* és

A magyarokhoz hangzott el. Ez utóbbi előadásába már a közönség is bekapcsolódott. Így volt viszonylagos sokaság is a mindenkit átható kodályi lélek zenei megnyilvánulásához.

*

A Kodály Zoltán Zenepedagógia Intézet avatásának a napja 1975. szeptember 29. volt. A 2005 óta a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem szervezeti keretében működő intézmény 35. évfordulójáról, egyúttal A Kecskeméti Kodály Intézetért Alapítvány 15 éves működéséről október 7-8-9-én nemzetközi konferenciával és hangversenyekkel emlékeztek meg. A konferencia előadások és műhelyfoglalkozások gazdag tematikájú sorozata volt. Előadókat – a hazaiak mellett – az Intézet volt hallgatói közül és külföldi partner-intézményekből hívtak a szervezők. Bevezető előadást az Intézet igazgatója, Dr. Nemes László Norbert tartott. A magyar előadások a *Mai lehetőségek és kihívások a zenei nevelésben szekció*-cím alatt sorakoztak fel: a kihívásokról és társadalmi háttérükről Kocsárné Herboly Ildikó, Kokas Klára pedagógiai elképzeléseiről Dr. Pásztor Zsuzsa beszélt. Az ifjúsági koncertekről mint pedagógiai alkalmakról Körmeny Zsolt, a népzene tantervi helyéről, lehetőségeiről Dr. Fehér Anikó, a kortárs zene gyermekkari vonatkozásairól Thész Gabriella tartott előadást. A Kodály koncepció külföldi adaptációiról Nagy-Britanniából és Kanadából érkezett előadók számoltak be előadásban, de ez volt a témája a harmadik napon tartott kerekasztal beszélgetésnek a fent említett országok képviselőin kívül Egyesül Államok-beli, finn, görög, ír, portugál és magyar résztvevőkkel. Terítékre kerültek a hazai kérdések is hasonló keretben, *A kodályi pedagógia jövője Magyarországon* címmel.

Műhelyfoglalkozásokon és előadásokon betekinthettünk a külföldi kollégák miénkkel rokon vagy eltérő zenei nevelési gyakorlatába is. Az énekes játékok fontosságáról angliai előadó, Ritmus és improvizáció címmel a Dalcroze Intézet egy tanára vezetett foglalkozást. Előtérbe kerültek az éneklés fiziológiai, kognitív, pszichológiai és szociológiai vonatkozásai finn és ír előadók révén.

Az esti programok a Csányiné Koós Ildikó könyvtárvezető és munkatársai által összeállított, az Intézetet és az Alapítványt bemutató, kiállítás megnyitásával kezdődtek. Ez utóbbi tevékenységéről a kuratórium elnöke, Dr. Horváth Ágnes főiskolai tanár számolt be. A záró, teljes egészében Kodály-művekből összeállított hangversenyen tehetséges fiatal vendégművészek szerepeltek: az Accord Quartet, Holics László (zongora), Jakab Ildikó és Kovács Barna (ének), Gyökér Gabriella zongorakíséretével és az est koronájaként az Angelica Leánykar Gráf Zsuzsa vezetésével.

*

Kecskemét neve – mint bármely jelentős életeseemény helyszíne – eddigi ismereteink szerint nem szerepel Erkel életrajzában, legfeljebb ha átutazóban járt Kecskeméten. A Katona József *Bánk bán* drámájából lett

opera okán azonban mégis összeforrt a zeneszerző neve a „hírös” várossal. A nyári Kodály Fesztivál keretében megrendezett operahangverseny után az MKT által szervezett, Budapesten és Gyulán is bemutatott *Erkel-Kodály népzene* műsor újabb változatával egyszerre tisztelegtek Kecskeméten Erkel Ferenc és szellemi-zenei utódja, Kodály Zoltán emléke előtt a december 15-én megtartott esten. A sokszereplős, gazdag tartalmú előadás – a Balassi Intézet alap-programhoz nyújtott támogatása mellett – a városi Önkormányzat Kodály Örökség Programja jelentős támogatásának köszönhetően jött létre. A támogatás feltétele volt, hogy a műsor rövidített változatát ifjúsági hangversenyen is megszólaltatják. Az ünnepi esemény délelőttjén ezért a Református Új-kollégium dísztermében a házigazda iskola és más oktatási intézmények tanulóinak teltházias közönsége előtt hangzottak el Erkel, Kodály és Bartók művei: nép- és népies dalok feldolgozásai és néhány más tétel.

Az esti hangversenyt a népdallá vált Erkel-dallamok jóízűen előadott csokrával a nagymultú Kodály Zoltán Vegyeskar – Iparos Dalkör kezdte (karnagy Csorbainé Bakosi Zsuzsa). A Hunyadi motívumainak népzenei duda-változatai Joób Árpád előadásában szólaltak meg. A program magvát a már említett párhuzamos összeállítás jelentette. Erkel Ferenc népies műdal és népdalfeldolgozásai az 1840-es évek közepéről, Szigligeti Ede *Zsidó, Egy szekrény rejtelve* és *Két pisztoly* című népszínműveiből, hozzájuk kapcsolható Kodály-művekkel. A zenetörténeti ritkaságnak számító Erkel-tételeket az Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtára bocsátotta rendelkezésünkre.

Kodály Zoltán hívta fel a figyelmet arra, hogy a *Két pisztoly* kanasztáncában Erkel egészen eredeti módon dolgozott fel egy duda-dallamot. Ennek érdekessége, hogy Bartók 1910-ben a honti dudások vetélkedőjén jegyezte fel, és a *Tizenöt magyar parasztdal* záró tételeként alkalmazta. A kör *A nővérek* című Kodály-darabbal zárul be: a kondás jellemzésére a zongora közjátékban és a záró szakaszban használta fel a Nagyszalontán 1916-ban gyűjtött népdal feldolgozásában. *Napoleon dala* (Ó, te vén sülülű) a Hány Jánosból sincs előkép nélkül: Erkel ugyancsak a *Két pisztoly*ban használta fel a népi csúfoló egy változatát. Az 1920-as években, a Magyar Népzene és a Hány komponálása idején Kodály azonban még nem ismerte Erkel népszínmű-dalait. A hagyomány évszázados továbbélését láthatjuk a több évtized távolában működő zeneszerzők ismeretlen, illetve ismert forrásaiban.

Móricz Zsigmond *Pacsirtaszó* című színdarabja (1917) falusi történet, mely némiképp folytatja a népszínművek hagyományát. Kodály eredeti műve a *Négy dal* 4. számaként ismert *Fáj a szívem* dal (eredetileg „cigányzenekari” – vonósok, cimbalom, klarinét – kísérettel). A *Magyar rondó* népdalokon alapul, s a Móricz-színmű elvetélt zenéjét mentette át hangversenydarabba. A rondó-témának választott népdal dallamjárásában és ritmikájában is közeli rokona egy Erkel opera táncbetétének: *Lassú a Sa-*

rolta című operából. (A kecskeméti hangversenyen nem hangzott el ez a darab. Újévi hangversenyén azonban a zenekar előadta, még pedig a Kecskemét Táncegyüttes közreműködésével.)

A hangverseny közreműködői zeneiségük, karakterteremtő készségük legjavát adták, emlékezetessé téve az újra felfedezett, illetve ritkán hallható művek előadását: Markovics Erika (szoprán), Klézli János (bariton), Jámbor Zsolt (tenor), Alszászy Gábor (zongora). Az Erkel-művek ismertetésében Iványi Papp Monika zenetörténész működött közre e sorok írója mellett.

A koncert további részében a Kecskeméten hagyományos születési évfordulós megemlékezés jegyében a műsor több Kodály-művel gazdagodott. A Kodály Iskola Kodály Zoltán Leánykara az *Epigrammákból* válogatott Antoni Andrea tanárnő vezetésével. Színesen, sajátos hangszerelésben adták elő műsorukat: A második szólamot csellón Karasszon Eszter szakmai tagozatos növendék, a zongorakíséretet Révész László, az iskola művész-tanára játszotta. A Református Kollégium Gimnáziumi Vegyeskara (karvezető: Jámbor Zsolt) két ritkán hallható vallásos mű – *Miatyánk* (P. Szedő Dénes verse; a *Bicinia Hungarica*. I. 60. háromszólamú változata), *Jövel Szentlélek Úr Isten* (Batizi András éneke, 16.sz.) – után a *Fölszállott a páva* Ady-kórus előadásával bizonyította, hogy középiskolás énekkaraink élmezőnyében a helyük.

A záró számmal visszatért a műsor a 19. századi hagyomány kodályi értelmezéséhez: a *Kállai kettős* című verbunkos-közeli népdal-kantátát két kórus és a Kecskeméti Szimfonikus Zenekar összefogásának köszönhetően a közönség körében nagy tetszéssel fogadott előadás zárta le. A Kiss Katalin vezette Kecskeméti Fesztivál Kórus a Scherzo Vegyeskarral társult. A mű betanításában Megyesi Zsófia, és az utóbbi kórus karnagya, Závori Erika vett részt. Cimbalmón közreműködött Szakály Ágnes és Szakály Orsolya. A karmester Gerhát László volt.

Említésre méltó még, hogy a Kodály Társaság helyi csoportja vezetőségének javaslatára felújították Heltai Nándor közíró, tagtársunk korábbi kezdeményezését: Mák Kornél kulturális és oktatásügyért felelős alpolgármester támogatásával a „Kodály napon” való megemlékezésre körlevélben kérték fel az iskolákat. Kodály írásaiból készült összeállítás felolvasását és népdalok vagy Kodály-dallamok, darabok közös éneklését ajánlották. December 16-án természetesen sor került a szülőváros hivatalos megemlékezésére is a Psalmus Hungaricus emlékműnél. Lukács László, a Kecskemét Néptánc Együttes vezetője, a város Kodály díjának 2010. évi kitüntetettje többek között arról szólt, hogy a néptáncosok serege és ő személy szerint is mi mindent köszönhet Kodály Zoltánnak, a tőle kapott sokoldalú inspirációnak.

Ittész Mihály

A sátoraljaújhelyi művészetoktatás fél évszázados múltja és jelene

Történe ti át tekintés

Sátoraljaújhelyen a városi zeneiskola *Asztalosné Lévy Adél* zongoraművész-tanár magán zenedéjén szerveződött. Az állami zeneoktatás, induló éve az 1958/59-estané. A folyamatosság jegyében létre hívott *zeneiskola* megszervezője *Ujj Viktor Géza* fuvola tanár, *Asztalosné* tagja az első tan-testületnek. Az intézmény fennállásának mintegy 50 éve alatt csupán három igazgatót jegyzett, ami azt is eredményezte, hogy a zeneiskola fejlődésében a folytonosság mellett mindhárom vezető keze nyoma jól felismerhető.

Ujj Viktor Géza a szervezés nehézségein túl igyekezett valamit átmen-teni a zenei élet korábban volt gazdag polgári értékeiből s az amatőr muzsikálás magas színvonalát (kamaraegyüttesek, szimfonikus zenekar) teremtette meg. A városból történő elköltözése nyomán 1972-ben *Szatmári György* oboa tanár kapott vezetői megbízást. Irányítása alatt első-sorban a város fúvós hagyományai (Dohánygyári Fúvószenekar) erősöd-tek azáltal, hogy a zeneiskolai növendékekből álló úttörőzenekar műkö-dése idején kimagasló szakmai sikereket ért el. A zeneiskola vezető he-lyettesi feladatainak ellátására – *Fehérné Sulyok Éva* gondonkátanár először 1978-ban kapott felkérést s – megszakitás nélkül a mai napig ő látja el.

A tantestület tagjai 1987-ben *Dombóvári János* mélyhegedű, történe-lem-ének szakos tanárt választották az intézmény igazgatójává.

Két év elteltével a zeneiskolát Zemplén legnevesebb muzsikusról, a Tállyán nyugvó verbunkos-szerző, hegedűvirtuóz, az első színházi kar-mester, házitanító *Lavotta Jánosról* nevezték el.

A gazdag szimfonikus zenekari múlttal rendelkező *Dombóvári János* hangszeres tanárokból, zenei pályás (volt) növendékekből, magas osztályú

tanítványokból 1990-ben *kamarazenekart* alapított, s ezzel egy időben létre jött a Lavotta-kutatást segítő, a verbunkos muzsikát megismertető-népszerűsítő *alapítvány*. E szervezet gondozója a térség egyetlen zenei díjának, az évente átadásra kerülő *Lavotta János-díjnak* is.

Az addigi hagyományos hangszeres oktatás mellett a képzőművészet, néptánc – minisztériumi engedéllyel történő – tanrendbe állításával pedig 1992-ben létre jött a *művészeti iskola*, amelynek Mikóházán kihelyezett tagozata van napjainkban is. A reálértékben és összecszerően is

egyre csökkenő állami hozzájárulás következményeként a város önkormányzata nem kötelező jellegű fenntartói jogáról lemondva a művészeti iskola működtetését Borsod – Abaúj – Zemplén Megye Közgyűlésének adta át 2004-ben. A megye önkormányzata pedig – szintén a tovább szűkülő források miatt – három sátoraljaújhelyi intézményét összevonva *Györgyi Béláné igazgató* asszony irányításával 2005-ben létrehozta a *Kosuth Lajos Gimnázium, Szakközépiskola, Kollégium és Alapfokú Művészetoktatási Intézményét*. Az intézményegységek élén – korlátozott jogkörrel – maradtak az addigi vezetők, így Dombóvári János iskolavezető, valamint helyettese Fehérné Sulyok Éva.

Múlt és jelen az eredmények tükrében

Az intézmény létét, feladatát a kezdetektől meghatározta olykor leküzdhetetlen földrajzi távolsága a fővárostól, a megyeszékhelytől s a térség nagyobb városaitól. Ugyanakkor, aki pályakezdőként Sátoraljaújhelyen kezdte zenepedagógusi tevékenységét, jobbra egy életen át helyben maradt, gy jöttek létre a kiváló tanszakok, amelyek ontották az utánpótlást a város műkedvelő együttese (ifjúsági fúvószenekar, szimfonikus zenekar, énekkarok) számára, a legfelkészültebbek pedig művészi- vagy zenepedagógusi pályát választottak. Büszkék vagyunk Farkas Zoltán zenetörténészre, a Bartók Rádió igazgatójára, Szatmári Zsoltra, a budapesti Zeneakadémia tanárára, a Nemzeti Filharmonikusok szólamvezető klarinétosára, Olajos Györgyre, a Matáv Szimfonikusok fagott művésze, Sándor Jánosra, a Szombathelyi Szimfonikusok koncertmesterére, Herczku Ágnes népdalénekesre, Juhász Viktorra, a Győri Filharmonikusok csellistájára, a Budapesti Klezmer Band klarinétművésze, Dávid Józsefre, valamint a

jelenleg külföldön tevékenykedő egykori növendékeinkre: Kocsis Andrea (zongora) – Finnország, Csoma Gábor (gitár) – Belgium, Gál Zsuzsa (oboa) – Ausztria, Molnár Pál (karmester, zeneszerző), Végh Márton (fuvola), Szilágyi Mária (hegedű), Borcsik Kornélia (fagott), Dombóvári Zsolt (gordonka) – Németország. S nem utolsó sorban pedig azokra a tanítványokra, akik külföldön szerzett diplomájukkal – Baki Andrea és Dombóvári János Imre fuvolán Grácban, illetve Brüsszelben – itthon tanítanak a többi művészoklevelet szerzett – Darányi Lajos (orgona), Timkó Gábor (karvezető), Bojti Eszter, Nagy Enikő (zongora), Kemenczky Klára (gordonka) – kollégáinkkal együtt.

A teremtett hagyomány

Zemplén legrégebb zeneiskolájának – annak idején a sátoraljaújhelyi intézmény hozta létre a sárospataki, mezőkövesdi, szerencsi fiókiskolákat – megalapítása óta kisugárzása van a térség zeneoktatására, zenei közművelődésére. Kezdeményező szerepét a hátrányosan alakult körülmények ellenére szinte napjainkig őrzi. A 90-es évek elején a társművészetek tanrendbe állításával az egységes művészetoktatás Észak-Magyarországon elsőként Zemplén fővárosában jött létre. Lavotta János nevének felvételével, s ezzel párhuzamosan a kamarazenekar, valamint az alapítvány létrehozásával az intézmény fokozatosan a *Lavotta-kutatás* központjává vált. A művészeti iskola igazgatója három éven át pedagógus ösztöndíjasként kuthathta Lavotta kéziratos műveit a MTA Zenetudományi Intézetében. Részben ennek eredménye az alapítvány által megjelentetett Lavotta-monográfia (Pusztafedémestől Tállyáig. Miskolc, 1994), valamint a Lavotta János Kamarazenekar Magyar Verbunkos Zene CD-sorozatának eddig elkészült (1995, 2000, 2004, 2005, 2006) példányai. A Lavotta és kora címmel megrendezett hat konferencia előadásai a 19. század verbunkos zenéjének legújabb kutatási eredményeit foglalják össze.

A művészeti iskola vezetése fontosnak tartotta, hogy a névadóval és korával kapcsolatos ismeretek a tanulmányi versenyek formájában eljussanak a növendékekhez, s oktatási- nevelési eszközzé válva járuljanak hozzá a nemzettudat erősítéséhez. A Magyar Kultúra Napja ihlette a Lukin Lászlóról elnevezett *zempléni Szózat-éneklő-*, valamint a *Himnusz-zongoraversenyt*. Utóbbit abból a pedagógiai megfontolásból kezdeményeztük, hogy zongora szakos tanítványaink tanulmányaik befejeztével is képesek legyenek és tudják Erkel Ferenc darabját jeles alkalmakkor, kis- és nagy közösségben egyaránt, akár kíséretként is használni. A verseny szabadon választott műveként 20. századi magyar zeneszerző egy-egy darabját játszhatják. A Márciusi Ifjak forradalmára emlékezés előtti hét térségi rendezvényeit – Verbunkos Négykezes Találkozót, Népdaléneklési Versenyt, Zenei műveltségi versenyt, a Lavotta János Kamarazenekar verbunkos-koncertjét – a *Lavotta Napok* foglalja keretbe. A két évtizede zajló *Zempléni Hangszeres Találkozók* pedig a tanév befejezéséhez közeledve vala-

mennyi hangszeren megmérettetési lehetőséget nyújtanak. Különleges-ségük, hogy zongora, vonós, gitár tanszakokon korcsoportonként egy-egy verbunkos darab a verseny kötelezője.

A *Karácsonyi hangverseny* gondolata még a szépreményű rendszerváltoztatás idején fogant, és tulajdonképpen a betlehemi jászol lett bölcsője a kamarazenekarnak is. A Lavotta János Kamarazenekar muzsikájával megszakítás nélkül a huszonkettedik alkalommal tolmácsolta az Örömhírt a sátoraljaújhelyi zenekedvelők számára. Ez idő tájt született a *Muzsikál a család* ötlete anyák napja alkalmából, amikor két görög katolikus család – Kemenczky Kálmánné zongoratanár és gordonkás leányai: Klára és Márta, valamint Dombóvári János hegedűtanár fiai: János Imre (fuvola), Zoltán (hegedű), Zsolt (gordonka) az ikonosztáz képei előtt az együtt-muzsikálás örömét mutatták be. A görög katolikus templom anyák napi koncertjei a művészeti iskola tanárai, növendékei (olykor egy-egy vállalkozó kedvű szülő részvételével), a Lavotta János Kamarazenekar közreműködésével két évtizede különleges színfoltja az újhelyi zenei életnek.

Közművelődés

A *művészeti iskolák* számára egy adott településen a zenei közművelődés szolgálata, gazdagítása számos szép feladat lehetőségét kínálja, különösen akkor, amikor az erre hivatott közművelődési intézmények ez irányú tevékenysége elégtelen. Fájdalmas megemlíteni, hogy *húsz éve még volt az Általános Iskolában Ének-zene tagozat*, voltak jól működő iskolai kórusok-évente városi bemutatóval. A mai kórusok fél-playbackról énekelnek, a többszólamúságnak nyoma sincs. A művészeti iskolába pedig az énekléstől elszokott, felkészületlen fiatalok jönnek, akiket a szolfézs- és hangszeres órán kell megtanítani a zenei abc-re. A helyzet még egy ideig nem fog változni, mert az előrehaladásnak városi szinten hiányoznak a személyi feltételei. Elhivatott, jól felkészült énektanárok kellenének, no meg egy szemléletváltás az oktatás- művelődés irányában. Ez túl sok hátrány, amittől mi is szenvedünk...

Minősített intézmény

Az oktatási tárca a közoktatási intézmények sorából az alapfokú művészetoktatási intézménytípust találta a legalkalmasabbnak és legidőszerebbnek arra, hogy a törvény által valamennyi művészeti iskola részvételével átfogó minősítési eljárást kezdeményezzen. A fenntartók költségén lezajlott vizsgálat erősen vitatható eredménye: közel száz megszünt intézmény és mintegy 100 ezerrel kevesebb növendék...

Elismerés és köszönet illeti azokat az elhivatott, kiváló pedagógusokat, – akik a *minősített intézmény* cím elnyerését elősegítették. – Fehérné Sulyok Éva (gordonka), Dombóvári János Imre (furulya), Hrencsik Imréné (szolfézs, bőgő), Hubay Éva (oboa, furulya), Licskó Tibor (hegedű, gitár), Csabai Zoltán, Karika Boglárka (népzene), Karika Sándor (klarinet, fu-

rulya), Kirik Sándor (ütő), Mizsákné Bodnár Zsuzsanna, Horváth Csaba (néptánc), Ivanyenkó Mária, Dr.Petricska Miklósné, Popovics Ágnes, Somorjai Lehelné (zongora), Tobozné Tálás Katalin (fagott, furulya), Simon György (kürt, trombita).

A művészetoktatás azon túl, hogy alkalmat ad az érdeklődő és fogékony növendékek képességeinek fejlesztésére, biztosítva a különböző szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását, lehetőséget ad az egyetemes kultúra, az európai műveltség, a nemzeti, népi hagyományok, értékek átadására, az értékmegőrzés formáinak kialakítására. A művészetoktatás a növendékek számára lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység – nyitottság, igényesség, fogékonyság – alakítása mellett a szaktárgy műveléséhez szükséges készségek megszerzésére, az ismeretek átadására, valamint az ilyen tevékenységek tudatosítására. E cél elérése nemcsak az intézmény számára kívánatos, hanem teljesülése a város közművelődése szempontjából talán még fontosabb.

A művészeti pályát választó növendékek felkészítése mellett jóval több azoknak aránya (mintegy 90%), akiknek érdeklődése, részvétele kihat az adott település kulturális életére. A növendékek közreműködése az intézmény, a város rendezvényein, részvételük kórusokban, zenekarokban egyaránt hasznos, értékes, felemelő. A fiatalok részvétele már csak azért is nélkülözhetetlen, mert Sátoraljaújhely nagy múltú nem hivatásos együttesei – mint a Dohánygyári Fúvózenekar, a Lavotta János Kamarazenekar, a Városi Vegyeskar, valamint a Hegyalja Néptáncegyüttes – utánpótlású évtizedek óta az intézmény falai közül kikerülő növendékek biztosítják.

A fennállásának 50. évfordulóján túljutott iskolában jelenleg két művészeti ágban folyik oktatás. Noha megalapozott igény esetén az intézmény a zeneművészeti ág szinte valamennyi hangszerének oktatását is tudná biztosítani, azonban a növendékek és szüleik napjainkban a furulyát, fuvolát, klarinétot, oboát, trombitát, zongorát, szintetizátort, gitárt, hegedűt, gordonkát, ütő-, valamint népi hangszereket (furulya, citera, ének) választják. A táncművészeti ágon belül pedig a néptánc oktatása szerez magának újabb és újabb híveket.

A művészeti iskola öt évtizedes múltjáról, jelenéről – a terjedelem szabta korlátok között – vázlatos képet nyerhetett az olvasó. S hogy az alapfokú művészetoktatásnak Kodály Zoltán országában egyáltalán lesz-e jövője, és kik juthatnak majd hozzá? A választ a következő évtizedben bizonyára megkapjuk. Addig is a Beatles-ikon John Lennon szavait ajánlom szívüknek, aki szerint „Isten azért teremtette a zenét, hogy szavak nélkül tudjunk imádkozni.” Úgy tapasztaljuk, a művészetoktatás szereplőinek: tanárnak, növendéknek, szülőnek egyaránt még sok imára lesz szüksége ahhoz, hogy maguk előtt egy reményteljesebb jövőt lássanak.

Dombóvári János

A Lavotta János Alapfokú Művészetoktatási Intézményegység és
a Kossuth Lajos Gimnázium, Szakközépiskola, Kollégium
2011.március 6 – 11-igtartja a

IX. LAVOTTA NAPOKAT

Programjában szerepel: Liszt-zongoraest; Népdaléneklési Verseny; Zempléni Verbunkos Négykezes Találkozó;
Zempléni Zenei Műveltségi verseny – Liszt Ferenc születésének 200. évfordulója tiszteletére.

750 perc a magyar népdalért

Népdalmaraton Sátoraljaújhely városalapításának 750. évfordulója tiszteletére, várhatóan mintegy 200 fiatal és felnőtt részvételével.

„Hazám, hazám te mindenem!”

Műveltségi vetélkedő Nyíregyházán

Erkel Ferenc születésének 200. évfordulója alkalmából
a Magyar Kodály Társaság Szabolcs-Szatmár megyei Tags csoport
és a Vikár Sándor Zeneiskola rendezésében

A műveltség – mint az emberhez tartozó tudás, melynek megszerzése életen át tartó fáradságot, időt nem kímélő munkát igényel, lassan idejét múlt fogalomná válik. Természetéből következik, hogy eleinte valakitől, valakiktől át vesszük, később magunk gyarapítjuk, vagy hozzáteszünk valamit saját tárházunkból. Egy ilyen vetélkedő, sok gyermek számára, az első építőkövet jelentheti.

Nyíregyházán az ehhez hasonló műveltségi vetélkedők nagy múlttal rendelkeznek. *Tarcai Zoltán* fáradhatatlanul indított útjára hasonló rendezvényeket. Néhány az évek hosszú során át megvalósultakból: Mozart életét felölelő, Bartók, Kodály évfordulók kapcsán meghirdetett versenyek. Haydn halálának 200.-ik évfordulóján az Esterházy hercegek zeneszerzője volt a középpontban.

Tarcai Zoltánnak mindig voltak ez ügyben lelkes támogatói az énekzene tanárok között. Szerényen meghúzódva a háttérben *Hudivók Marianna* volt az, aki Zoli bácsit segítette a szervezés mindennapos gondjában, és megtapasztalta a minőség elsődlegességét központba állító gondolkozást. Így nem csoda, hogy ennek a rendezvénynek is lelke, szervezője volt. A csapatok felkészítésétől kezdve, az alkalomra készült emléklapok megtervezéséig, mindenre kiterjedt figyelme. Most, hogy Tarcai tanár úr távozott közülünk, nagy feladatot hagyott az utána maradókra.

Erkel életművéből úgy kellett a vetélkedő anyagát összeállítani, hogy jelentős események ne maradhassanak ki, de a 12-16éves korosztálynak

mégis feldolgozható legyen. A reformkor pezsgő évei, a Világos utáni csend is megismerhető legyen a diákok számára.

A verseny törzsanyagát, 5 CD hordozta zenei anyag jelentette. Szinte a teljes Hunyadi és Bánk bán, és az opera színpadokon már nem játszott operák részletei, valamint verbunkos idézetek, illetve Liszt, Chopin, Beethoven mű részletek, melyek Erkel pályáján fontos szerepet játszottak. Ajánlott anyag volt Gaál Zsuzsa Erkel könyve, valamint internetes portálok. Az OSZK Erkel összeállítása nagy segítséget jelentett. (Az anyagot összeállította Hudivók Marianna és Joó Csabáné)

A verseny kiírása a Kárpát- medence magyarlakta területeire is eljuttott, így december 3.-ára 13csapat nevezését fogadta a Vikár Zeneiskola. (- Egy csapat max. 6 fővel nevezhetett.)

Erkel életének két fontos színhelyéről is jelentkeztek csapatok. Kolzsvárról a Sigismund Toduta Zeneliceum, Pozsonyból egy magyar iskola növendékei. (Sajnos az utóbbi csapat betegség miatt, az utolsó napon nem tudott útra kelni.)

69 növendék áldozta idejét a felkészülésre, nem kis mértékben tanáraik biztatására, akik a heti egy énekóra megaláztatását túlélve, mégis fontos ügyek mellé állnak. Nem lehet eléggé értékelni azon ének-, vagy szolfézs tanárok munkáját, akik egy-egy ilyen alkalommal, jelentős időt igénybe vevő búvárkodásba kezdenek, hogy minél szélesebb körből merítve szerettesék meg a témát, az eleinte idegenkedő diákokkal. Nem kell részletezni, hogy a mai kor gyermekétől milyen messze áll az opera műfaja, és sok erkölcsi kérdés, melyek Erkel műveinek sarkkövei.

Álljon itt névsora a felkészítő tanároknak, függetlenül attól, hogy milyen eredményt értek el csapataik a versenyben: Péter Jánosné Nyírbogdány, Sánta Zsuzsanna Kisvárdra (2 csapat), Hudivók Marianna Vikár Zeneiskola Nyíregyháza (2 csapat), Belinszky Etelka Evangelikus Kossuth Gimnázium, Nyíregyháza, Joó Csabáné Vikár Zeneiskola, Kulcsár Gabriella, Orbán Ágnes Kolozsvár, Vassné Oláh Ágnes Záhony, Forgács Zsuzsanna Vikár Zeneiskola, Kaczári Istvánné Vikár Zeneiskola, Borosné Tokár Ágota Kazinczy Iskola Nyíregyháza.

A verseny játék mestere Szabó Soma volt, (A Cantemus Kórusintézmény karmestere, a nyíregyházi Művészeti Szakközépiskola tanára.) Gyors ritmusú a gyerekek számára izgalmas léghörű vetélkedőt vezetett. Szellemes kérdései megválaszolására szükség volt a megszerzett tudás változatos alkalmazására. Álljon itt egy fondorlatos kérdés példának: Hány felvonás operát írt Erkel élete során? Bizony csak egyetlen csapat találta el a helyes megfejtést.

Zenefelismerésből minden csapat jól vagy kitűnőre vizsgázott.

A zsűri lelkiismeretesen, a gyerekek teljesítményét maradéktalanul értékelve végezte munkáját. (tagjai: Szabó Soma, Nadzon Gusztávné, a Vikár Zeneiskola nyugdíjas fagott-szolfézs tanára, Kissné Mogyorósi Pálma, a nyíregyházi főiskola adjunktusa)

A díjkiosztás izalmát enyhítette a Móra általános iskola tánccsoportjának programja: Rózsavölgyi Márk Első magyar társastáncát járták méltósággal, a reformkor hangulatát élénk idézve. Felkészítő tanáruk Bistey Attila.

A Balassi Intézettől nyert pályázatnak hála, a helyezettek jutalma is irigylésre méltó volt, a budapesti opera Bánk bán előadását három csapat és tanáraik nézhetik meg, Liszt koronázási miséjét nyíregyházi erők előadásában egy csapat hallhatja. Számos értékes könyv, CD, apróbb ajándékok tették emlékezetessé ezt a napot. Erkel Szózatának eléneklésével búcsúztak a résztvevők.

Már készülünk a Liszt év alkalmából újra megrendezendő műveltségi versenyre.

Joó Csabáné

Hangversenyekről

A Bárdos Társaság hangversenye A Régi Zeneakadémián 2010. november 6-án

A Liszt Ferenc kamaraterem színpadán elsőként a **Vásárhelyi Zoltán Férfikar** jelent meg. Róluk azt kell tudnunk, hogy alapító karnagyuk *Cseszka Edit* volt, aki Rákospalotán, a Csokonai Művelődési Házban működő „Tavaszi” nőikart vezette, majd ehhez társítva, nagyrészt volt tanítványai köréből alakította a férfikart, 1986-ban. A közel 25 éves kórus, az egykori, neves Zeneakadémiai tanár, kiváló karnagy, **Vásárhelyi Zoltán** nevét vette fel. A karnagnő korai halálát követően Surán Sándor vezette a kórust. 1993-tól *Klausz Róbert* a karnagyuk. Többször szerepeltek vidéki és budapesti hangversenyeken, így például legutóbb a „Bárdos-heteken”. Mai műsorukon: Bárdos, Liszt, Delibes műveiből adnak elő.

„Hangversenyeinken ritkán szerepel férfikar, de a mai nap aktualitása miatt, ez igen öröndetes.– E szavakkal kezdte bevezető köszöntőjét a műsorvezető *Márkusné Natter-Nád Klára* – Ebben az esztendőben emlékezünk Erkel Ferenc születésének 200. évfordulójára, születésének napja éppen holnap – november 7-én van. A neves magyar zeneszerző munkásságából most csak egy vonulatot szeretnék kiemelni: a Dalegylettekkel, dalárdákkal való kapcsolatát! Mert mit is jelentett a Dalárda? A 19. század elején Angliából indult, de Európán át Bécsig hatott e mozgalom és sorra alakultak nagyszámban dalegyletek jellemzően férfikarok, melyek a kisvárosi polgárságnak egyik legfőbb érintkezési formájává váltak és egyúttal jelentős fókusza volt a hazafias egyesülésnek. ... 1864-ben a lelkes magyar dalárdák kibontották lobogójukat, ... zengték nemzeti

dalainkat. Megalakult az Országos Daláregyesület, karnagya Erkel Ferenc volt. Az alapszabály egyik kiemelkedő pontja, hogy *„hivatalos nyelve a magyar!”* – Egy korabeli idézet a Zenészet lapokból: *„Mint a nyelv úgy a zene is fejletlen marad saját hazájában, ha azon nemzet fiai és leányai, kik ezt magukénak vallják: nem művelik, nem igyekeznek, hogy minden úton-módon teljesebbé, tökéletesebbé tegyék.”* – A 20. század új lendületet hozott. Kodály Zoltán és tanítványai, így elsőként Bárdos Lajos új utakat nyitottak meg a magyar kóruskultúra számára.”

Bárdos Lajos kórusművei jelentős helyet foglalnak el a Musica Sacra világában is, az énekar szívesen ad elő ezekből a művekből. A Férfikartól első számként felhangzott:

Bárdos: Mily igen jó az Űristent dicsérni (a művet Illyés István 1693-ból származó szöveg és ének motívumai felhasználásával komponálta a szerző). Kedvesen egyszerű, szépen előadott mű.

Vezényelt: *Klausz Róbert*. A zongoránál a kíséretet *Tóth Rita* látta el azt est folyamán.

Ezt követően *Liszt Ferenc* két művét énekelték, mély átéléssel: *Pater Noster zum Rosario* (1879 Villa d’Este); *Christus ist geboren, Weihnachtslied von Th ophil Laudmesser* (karácsonyi dal, 1863); A szólisták *Kiss Ferenc* és *Pálffy László*. Majd *Bárdos Lajos* három műve következett: *Jézus áldalak minden nap* (Náray szövege nyomán); *Ó, dicsőült szép kincs* (Kisdi szövege 1651); *Ecce sacerdos* (Az ének Krisztust, mint fő-papot köszönti).

Szólisták *Kiss Ferenc* és *Ress Tamás*. Elismerésül megállapíthatjuk, hogy őszintén örülhet az a kórus-közösség, akinek ilyen szép hangú, tisztán éneklő tenor szólistája van.

Befejezésül, *Leo Delibes: Messe breve*-ből a *Kyrie* és *Glória* következett.

A jól énekelhető, szép dallamokat felszabadultan énekelték, megmutatva a hangerőt is, különösen a *Glória* tételben. Kívánom továbbra is, hogy örömeiket leljék a közös éneklésben, és mindehhez karnagyuknak és valamennyi kórus tagnak jó egészséget és további sikereket!

A koncert második felét

a „*Vasas Művészegyüttes Alapítvány Vass Lajos Kamarakórusa*” adta. E kamarakórus, a nagy múltú, több, mint 100 éves azonos nevű nagy kórus tagságából alakult 2002 tavaszán. *Vass Lajos* karnagy úr neve ma is etalonként hat szakmai körökben. A kórusnak ma két karnagya van, az alapító *Somos Csaba* és *Fügedi Bárd Judit*. Több hazai és nemzetközi verseny díjazottjai, hangversenyeik sorában Pécs, Budapest, Görögország, Mordvin Köztársaság 1-1neves állomásuk. Nevükhöz több magyar mű ősbemutatója is fűződik.

Műsoruk első száma a 16. századi angol madrigálszerző, *Thom s Morley: Now is the Gentle Season* (Itt a vidám május) című műve. Első számot énekelni mindig nehéz (valamiféle megilletődöttség érződött),

ennek ellenére szép telt hangzás jellemezte előadásukat. Vezényelt *Fügedi-Bárd Judit*. Ő a kórus tagjaként 2001-ben elvégezte a budapesti Liszt Ferenc Zeneakadémia Középiskolai Ének-zenetanári és Karvezető szakát, majd másodkarnagy lett Somos Csaba mellett. Mint megtudtuk, azóta már „summa cum laude” eredménnyel doktorrá is avatták, gratulálunk!

A második szám szintén 16.századi szerző, *John Bennet*: Weep, o Mine Eyes (Sírjatok szemeim) című műve. Ezt és a továbbiakban elhangzott műveket *Somos Csaba* karnagy úr vezényelte.

A Kamarakórus művészeti vezetője diplomáit a Zeneakadémia karvezetés szakán 1994-ben Jobbágy Valér és Erdei Péter növendékeként végezte (akik viszont növendékei voltak az előbb említett nagynevű Vársárhelyi Zoltán tanár úrnak). Somos Csaba karmester-képzőt is végzett Lukács Ervinnél. Ez idő közben már karnagya volt a fent említett kórusnak. Több hazai szimfonikus zenekarnál működött: a Vasas Zenekarnál, a debreceni Csokonai Színház karmestere és zeneigazgatója, majd a pécsi Nemzeti Színház zeneigazgatója is volt. Közben 2002-ben megalapította a Vass Lajos Kamarakórust. 2009-től a Magyar Rádió Énekkarának vezető karnagya lett.

A további műsorukon két francia nyelvű mű szerepelt, *Gioacchino Rossini*: Újévi köszöntő; és *Claude Debussy*: Istenem, mily szép is Ő, (szövegíró Charles d'Orleans); Ezt követően magyar szerzők műveit adták elő, *Bárdos Lajos*: O languens Jesu; és Ave Maris Stella szólalt meg ihletett előadásban, majd *Ligeti György*: Haj, ifjú ág c. lendületes kórusműve.

A záró számok szerzője egy finn szerző, aki nem csak zeneszerző, hanem hivatásos angol műfordító is, nem véletlen hát, hogy műveit Shakespeare ihlette.

Jaakko Mäntyjärvi – William Shakespeare (Szentivánéji álom) Lullaby; Double, Double (William Shakespeare Machbet-jéből - boszorkánykórus). Remekművek!

A műsor választása, a sorrend, a hangulati felépítés, a szellemes záró szám mind-mind dicsérni való! Nagyon jó ötlet, hogy az eredeti francia és angol szövegeket megismertették a hallgatósággal magyarul is. Olyan jól tolmácsolta *Czingraber Eszter*, hogy ezzel már meg is alapozta a művek hangulatát.

Csodálatos dolog látni, felfedezni *Somos Csaba* mozdulataiban az elődöket, lemérni, hogy tehetsége folytán mi mindent tudott magáévá tenni: a szuggesztív vezénylési módot, ha kell, akkor épp lágy, elomló mozdulatokat, és a mindig világos, tiszta avizókat. Az énekesei (18 nő és 12 férfi) nem csak olykor-olykor néznek fel a kottából, hanem csüggnék a tekintetükkel (a velük együtt éneklő) karnagyukon, érzékenyen reagálnak minden intésére, arckifejezésére. Mindenkinek „élt” az arca, az énekhang is mosolygós volt, amikor az kellett. Sőt, pajkos, a francia szövegeknél különösen. Nem „kiszóló”, szép, telt női hangok vannak. Egyszóval a hangzás profi, élmény volt!

Említésre méltó, hogy milyen szép számú közönség hallgatta, gyönyörködte végig a koncertet. Örvedetes látni a Tanár Úr családtagjainak jelenlétét, közöttük minden alkalommal, leánya, *Bárdos Ágota* gondoskodik a műsor felvételéről, hogy ily módon megörökítsék az igényes, szép hangversenyeket az utókornak.

Jánoky Judit

Békesség ünnepén

*Békesség most tinéktek, emberek. Hangozzatok, jámbor legendák,
Kicsi gyertyák, lobogjatok föl, Szép dolog ez!...így kell csinálni
Örvendezzél, derék világ, Zsolozsmák, bibliák, imák.
Bóduljunk tömjénnek szagán!... Minden karácsony-éjszakán...*

Ady Endre: Békesség ünnepén

A költő örökértékű gondolataival üdvözölte a hideg decemberi délutánon, 2010. december 15-én a zsúfolásig megtelt budai Szent Imre templom közönségét, *N. Békés Gyöngyi*, a *Lágmányosi Bárdos Lajos Iskola* Karácsonyi Hangversenyén. A tanárnő köszöntötte a szülőket és vendégeket ezen örömnepén, melyre nagy izgalommal és szorgalommal készültek, hogy énekükkel örömet szerezzenek egymásnak és mindazoknak akik eljöttek, hogy a napi rohanást megszakítva elcsendesülve átadják magukat a zenének.

Az iskola minden korosztálya képviselte magát. A *Kicsinyek Kórusa* kezdte műsorát. A nagylétszámú énekkar üdén csengő hangja betöltötte a templom hatalmas légtérét. A gyerekek csillogó szemmel figyelték a zongora mellől irányító karnagy-tanárnőjüket *Kleeberg S. Máriát*. A stílusosan – főleg népi gyűjtés alapján – összeállított műsor egységesen megszólaló dallamai a kánonon keresztül már a többszólamúság előkészítését igazolták.

Hangszeres szólista is közreműködött, a 4. osztályos *Zezula Tamara*. Az előadás során megható volt az a közvetlen tanár-tanítvány kapcsolat, mely a valós érzelmi nevelés hatásának megnyilvánulásaként az előadás őszinte átélését varázsolta a hallgatóság elé. .

Énekszóval vonultak be a felső tagozatosok. A *Bárdos Lajos Gyermekkar* öt éve vette fel a zeneszerző nevét. Ezzel is kifejezve tiszteletüket, vállalva műveinek állandó műsoron tartását, és az énekkar igényes munkáját. Előadásukban Karácsonyi népi dallamok között szerepelt *Bárdos Lajos: Ave Maris Stella*; *Tamás Alajos: Gombosi bölcsőcske*; *Benjamin Britten: Karácsony ciklus egy részlete*. Szép hangú szólisták is színezték a műsort: *Czombos Viktória, Tábori Zsófia, Fotyék Bianka, Fotyék Tiha-*

mér. Zongorán közreműködött: *Koncz Erika*, vezényelt: *N. Békés Gyöngyi*, az énekkar karnagya.

Az iskola hosszú éveken át gimnáziumi tagozattal is rendelkezett, így önálló kórusuk is volt. A ma még „kimenő” osztályok is folytatják e hagyományt, működik az *Ifjúsági Kórus Koncz Erika* vezetésével. A szép érett hangú kamarakórus, Bárdos műve mellett, magyar és angol nyelvű karácsonyi dalokat adott elő, hangulatos gitárkíséretet is megszólaltatva. Szólót énekelt: *Illyés Andrea*, *Fóti Annamária*, *Ittész Eszter*. Gitáron közreműködött: *Nagy Eszter*.

Befejezésül az *Összkar* előadásában szólalt meg *Kodály Zoltán – Szedő Dénes: Adventi Ének*. Zongorán kísért: *Koncz Erika*, vezényelt: *N. Békés Gyöngyi*. Végül gyerekek és felnőttek közös éneklésével fejezték ki a költyő gondolatait: „Békesség hát néktek emberek.”

M. N-N K.

Karácsonyi ajándék

E címen érkezett a Meghívó, a *Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola Karácsonyi Hangversenyére*, amit 2010. december 18-án délután tartottak a budai Szent Imre Gimnázium Dísztermében.

Immár több évtizedes múltra tekinthet vissza e neves intézmény. Nehéz külső körülményeket leküzdve alakult az iskola profilja, de nemes szándék és következetes munka létre hozta Magyarországon, szinte egyedülálló módon, a Magyar Kórusiskolát, *Kodály Zoltán* elveit megvalósítandó: „Az általános iskola célja a teljes ember megalapozása.”

Egy nevelési egységben él itt általános iskola, gimnázium, zeneiskola, kiegészíti mindezt zenebölcsőde, zeneóvoda, kézműves műhelyrendszer, tartalmaz szabadidősáv, és egyházzenei szakképzés. Az énekkutatás sajátos módon szakterületekre bontva folyik, és minden gyermek helyben tanul hangszert.

Az egykori Ének-zene tagozatos Iskolában, az *ifjú Sapszon Ferenc* tanár-karnagy vezetésével megalakult a „Jubilate” Gyermekkórus, mely később leánykarrá vált és mellette új kórusok alakultak. A természet adta hasonlattal élve a jó talajba ültetett gyenge fáscka erős fává növekedett és gyönyörű hajtásokat hozott. Ma már minden korosztálynak önálló kórusa van. Sok „saját nevelésű” a Kórusiskolában végzett tanár jött vissza tanítani az anyaiskolába, és már felvételiznek azok a 6 évesek, akiknek szülei kórusiskolások voltak. Szerepléseik száma megszámlálhatatlan, itthon és külföldön. A különböző versenyeken való részvételük során mint első díjazottak, aranyérmesek ,vagy akár olimpiai bajnokként térnek haza.

De kezdetektől fogva hagyományként őrzik, hogy a legfontosabb közönség – a szülők – előtt is bemutassák tudásukat. Így alakult ki a rend-

szeres bérlet-sorozatuk évi 3 előadással és a különösen szép élményt nyújtó *Karácsonyi hangversenyek*.

Szívet melengető mikor a legkisebbek őszinte átérzéssel játsszák el Betlehemes játékukat. Kerényi György Nógrád megyei gyűjtéséből való szép népi dallamokat, *Surmann Mária* betanításában, teljesen önállóan adták elő az iskola 2. osztályos tanulói. Az együttesek bemutatását és az egyes műsorszámok ismertetését személyesen a *Regens chori* tartotta, segítője egy kisdíák *Somorjai Márk* volt aki a betlehemi út egyes szakaszait vázolta a hallgatóság elé. A **Gaudete gyermekkar**, *Horváthné Bátki Hedvig* és *Kapi Judit* vezetésével énekelte csengő hangon szép műsorát. A lendületes Glória szálljon-kánon elhangzása után Gregorián antifona, Erdélyi magyar népdal feldolgozás, Karai, Bárdos, Lisznyai, majd befejezésül J. Rutter műve hangzott el. Közreműködött: *Liebe Nóra* zongora, valamint hárfa kísérettel.

Az **Exsultate fiúvegyeskar**, különböző korosztályból alakult nagyszámú együttese megragadóan szép hangzással szólaltatott meg igényes műsort. Karnagyuk *Tóth Márton* nemcsak a különleges művek kiválasztásával, hanem szóló énekével is élményt nyújtó hatást kelt az előadókban és a közönségben egyaránt.

A **Laudate gyermekkar** vezénylő karnagya *ifj. Sapszon Ferenc*, e műsorukhoz a korai századokból választotta a műveket, legnagyobb részt a régi magyar zene történetében magában álló fontosságú Esterházy Pál: *Harmonia caelestis* gyűjteményéből válogatva. Az 1711-ben Bécsben megjelent, ötvennél több – szóló hangokra hangszerkísérettel, duett és kóruskompozíciókból álló kiadvány – négy tételét adták elő. A változatos együttesek megszólalása, a kórus zengő telt hangzása, *Csereklyei Andrea* szépen megformált szoprán szólói, a hangszer játékosok kifogástalan kísérete harmonikus előadást produkált.

A **Voces Juvenes kamarazenekar** együttese, a hozzájuk csatlakozó megbízható szólóénekesek, *Tóth Márton* irányításával méltóképp képviselik a Kórusiskola célkitűzését, zenei elképzeléseinek megvalósulását, a közösségi elvárásokhoz alkalmazkodva megkapva a lehetőséget az egyéni képességek kibontakoztatására. Így kapcsolódik az ünnepi hangversenyek állandó programjához kisebb-nagyobb tanulók szóló bemutatkozása. Mindenkor bemutatkoznak szépen fejlődő énekesek *Lipták Mária* tanítványai, ez alkalommal Tóth-Heyn Luca szerepelt, hárfán kísért: *Liebe Nóra*. A tehetséges ifjú *Szokolay Ádám*, aki kisgyermek korától az iskola tanulója és ma már a Talents Alapítvány ösztöndíjasa ez évben Liszt művel kápráztatta el a közönséget.

A **Jubilate leánykar** majd a **Cantate kórus**, mindkettőnek vezénylő karnagya *ifj. Sapszon Ferenc*, kortárs szerzők műveit szólaltatta meg. Huszár Lajos: *Ave Maria*; Szőnyi Erzsébet: *Bajai bölcsőcske*, kamaraegyüttes kíséretével – a mű első nyilvános bemutatója; Tóth Péter két műve: *Ave verum* és *Dormi Jesu*; majd Daróci Bárdos Tamás: *Ringató* és *Alleluja*. Zongorán közreműködött: *Harmath Dénes*.

A közönség a műsort hosszan tartó tapssal jutalmazta, és befejezésül őszinte örömmel fogadta a jól ismert karácsonyi énekek közösen énekelhető lehetőségét, ezzel kifejezve az elkövetkezendő ünnepek jókívánóságait.

Márkusné Natter-Nád Klára

A pécsi Szeráfi Kórus budapesti szereplése

Zengő Magyarország címmel nagy gyakorisággal kerül sor a *Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetsége* szervezésében vasárnap délelőtti matiné hangversenyekre Budapest különböző múzeumaiban. Szívesen vállalják nemcsak fővárosi, hanem az ország különböző területéről érkező kórusok is ezen szerepléseket.

Távolabbról érkezők gyakran meglelik a lehetőségét még egy hangverseny megtartására. Az énekes barátságok ereje, a régi kapcsolatok közös emlékei és tartósságuk komoly jelentőséggel bír. Ilyen sokágú kapcsolat köti össze a Pécsi Szeráfi Kórust a Budapesti Váci utcai Szent Mihály Templom Liszt Ferenc Kórusával. Karnagyaik *Nagy Ernő* és *Farkas Mária* valamikor ötven éve már együtt énekeltek Bucsi László neves Liszt Ferenc kórusában, a Pesti Ferencesek Templomában.

Nagy Ernő ifjú tanárként Komlón kezdte működését, majd rövidesen Pécs neves gimnáziumában folytatta. Mint kiváló karnagy hamarosan felhívta magára a figyelmet. Tanítványai mindenkor csodálattal követték belső meggyőződésből áradó zenei intencióit. Kórusaival való megszámlálhatatlan szereplései itthon és külföldön hozzájárultak a magyar zenei élet, a kóruskultúra magas színvonalának elismertségéhez. Pécssett a Ciszterci Rend Nagy Lajos Gimnáziumának tanáraként vonult nyugdíjba. De volt tanítványainak nagy száma követi vezénylő kezeit ihletett zeneiségét, mély emberi jellemét.

A több mint nyolcvan éve – *Agócsi László* vezetésével – a pécsi Ferences templom liturgikus szolgálatára alakult Szeráfi Kórus több évtizedes szünet után, *Nagy Ernő* vezetésével újjá alakult. Részt vesznek a templomi szolgálatban, a Ferences Seraphicum Kollégium és a város egyházi és világi rendezvényein. Szakrális művek gazdag repertoárja mellett világi műveket is énekelnek. Ezek közül válogattak kétnapos budapesti szereplésükön is, amit ez esztendőben másodjára ismételték meg (mint 2010-ben ugyanezen a két helyszínen).

A KÓTA és a Múzeum szervezésében tartott vasárnap délelőtti hangversenyüket megelőzően **2011.február 19-én** a *Váci utcai Szent Mihály Templom* és a *Liszt Ferenc Kórus* szervezésében szombat délután a 4 órakor kezdődő szentmisén énekelte a Pécsi Ferences Templom Szeráfi Kórusa, *Nagy Ernő* vezényletével. A liturgiai keretben elhangzott művek:

Viadana: Exsultate justi; Palestrina: Kyrie; J.S. Bach: Jesu, meine Freude; Rathgeber: Agnus Dei; Patrick Killeen: Ave Maria; Lotti: Sanctus, Benedictus; Purcell: Nunc dimittis; Beethoven: Isten dicsősége.

Bedics Gábor orgonaművész Vivaldi-Bach: a-moll concerto I. tételének előadását követően a Kórus még a következő hangverseny-műsort adta elő. Ismeretlen szerző műve: Alta Trinita beata; Palestrina: Alma Redemptoris Mater; Kirkpatrick: Away in a Manager – szólót énekelt: *Ribly Szabina*; Young: Alleluja.

A közel 40 tagú, szemmel láthatóan lelkes ifjú emberekből álló – arányosan megoszló női- és férfikari vegyeskar – egységes szép hangú, az erőt és a legfinomabb pianissimot megszólaltató énekkar átélt előadása valódi élményt szerzett a hallgatóságának.

Befejezőként a templom *Liszt Ferenc Kórusa* társult a vendégegyütteshez, így az *Összkar* tisztelettel adózva magyar zeneszerzőinknek, előadta Liszt Ferenc művét: O salutaris hostia, *Farkas Mária* vezényletével, majd Kodály Zoltán, Esti dala hangzott fel, vezényelt: *Nagy Ernő*.

A hangversenyt követően igaz baráti vendéglátással fogadta a Szent Mihály Templom együttese a Pécsről érkezett kórust. A fiatalok számára sok érdekes régi esemény felelevenítésére került sor. A két karnagy és a Liszt Ferenc Kórus tagjai szívesen emlékeztek meg hajdani karnagyukról, az áldott emlékű Bucsi László atyáról, aki most lenne nyolcvan éves. A Szent Mihály Templom jelenlegi templomigazgatója, *Alberti Árpád* atya is részt vett a fogadáson. Ő zongorajátékával szórakoztatta az egybegyűlteket, kiderült, hogy Gershwin éppen olyan természetességgel játszik, mint népdalokat. *Farkas Mária* karnagy a Budai Ciszterci Szent Imre Gimnázium énektanára, így néhány éve ő is részt vett kórusával a Ciszterci Iskolák találkozóján Pécsen, majd a pécsi iskola kórusa és karnagyja *Nagy Ernő* volt Budapesten a *Szentimrések* vendége. A különféle találkozók élményeinek, a kórusok közös emlékeinek örömteli emlegetése a kötetlen beszélgetés kellemes hangulatát teremtették meg, mindez jó előkészületet jelentett a másnapi szerepléshez.

2011.február 20-án délelőtt a *Budapesti Történeti Múzeumban* szerepelt a *Szeráfi Kórus*. Fuvolán közreműködött, *Karsa Ilona*. Műsoruk első részében Palestrina, Bach, Rathgeber, Killeen, Erlebach, Kodály szakrális műveiből adtak válogatást. Ezt követően vidám hangulatukat érvényesítették néhány kórusmű, és magyar népdalcsozor előadásával, befejezve Bárdos Lajos: Tábortűznél és Kodály Zoltán Esti dal, meghitt hangulatával. *Nagy Ernő* vezényletével ismét a kóruséneklés legszebb árnyalatait varázsolta elő az énekkar, meggyőző előadásával megnyerve a hallgatóság elismerését.

Valamennyiünk nevében fejezhetjük ki köszönetünket e két hangverseny magas színvonalú, igényes előadásáért, további sok, szép sikert kívánva az előadóknak!

Márkusné Natter-Nád Klára

Bartalus Ilonát köszöntjük születésnapján

Nem is tanár, hanem a „szív kertésze” vagyok...

Fehér Anikó készített interjút a nemzetközi hírű zenepedagógussal

– *Mikor határozta el, hogy zenei pályára lépysz?*

Nyolc éves koromban. Nem is szakma ez számomra, hanem létforma. Zenetanítás nélkül ugyanis nem tudnék élni. Talán eleve tanítónak születtem, hisz' már kislány koromban is óriási közlésvágy és segítőkészség jellemeztek. Egy nagyszerű énektanáromnak, Farkas Istvánnak köszönhetek mindent! Ő a szülőfalumban Köröstarcsán tanított és egy szép napon így szólt hozzám: *Ilikém, te fogod vezényelni az énekkart az évszázó ünnepségen!* Mit mondhatott erre egy nyolc éves? *Köszönöm, megpróbálok.* Megpróbáltam, határtalan izgulás közepette Kodály Biciniumokat vezényeltem és sikerem volt. Azon a délutánon már teljes megvilágosításban lebegtem: zenész leszek! Zenész lettem és izgulós maradtam. Édesanyám beiratott zongorára és szolfézásra Farkas tanár úrhoz, ezzel elkezdődött rendszeres zenetanulásom.

Köröstarcsa után bekerültem a Tarhosi Énekiskolába. Ez az iskola olyan volt mint egy földi zenei paradicsom vagy egy tündérgert, ahol már kora reggel zenétől visszhangzott a park, özikek hallgatták a szolmizáló gyerekeket és Mező Laci csellóhangon énekelte altatódalunkat. Szép zene lengett körül bennünket reggeltől estig, de sajnos nem sokáig. Pár éves fennállás után a „Hivatal” egy tollvonással megszüntette az egész iskolát.

– *Hova kerültél a tarhosi iskola megszűnése után?*

A szintén Gulyás György által vezetett debreceni Konzervatóriumba mentem át, de mellette a Tanítónőképzőbe is jártam közismereti órákra. Kicsit nehéz volt helytállni két iskolában, de kibírtam, sőt később nagyra értékeltem tanári munkámban két tárgyat is, a lélektant és a pedagógiát. Életemben először innen jutottam ki Angliába, a Gulyás által vezetett Leánykar tagjaként. Nagyon nagy élmény volt, amikor a Llangolleni Nemzetközi Kórusversenyt megnyertük. Ezután következett a legnagyobb megmérettetés, a zeneakadémiai felvételi vizsga. Kiadós félelemmel érkeztem a fővárosba és mivel négyen is jelentkeztünk ugyanarra a tanszakra Debrecenből, nem hittem, hogy felvesznek. Tévedtem, mind a négyen bejutottunk. Még ma is őrzöm az értesítő táviratot, mert ez aztán óriási csoda volt. Kishitű vidéki kislány létemre a fővárosiak magabiztossága okozott némi szorongást, de ahogy teltek a szemeszterek és gyűjtöttem a sok jelest a vizsgákon, egyre jobban éreztem magam a bőrömben. Itt ismertem meg életem főszereplőjét is, *Janota Gábort*, a nemzetközi hírű fagott művészt, aki később a férjem lett, 47 éve vagyunk házasok, fölneveltünk három gyermeket és most dédelgetünk két kis unokát is. Janota megindító szeretettel és türelemmel segített szakmailag is elosztatni kishitűségemet, kiváló zenész, bizony nagyon sokat tanultam Tőle.

A Zeneakadémián felejthetetlen professzoraim voltak, mind-mind nagy egyéniségek, mindet fel kellene sorolnom, de nincs rá hely. Néhányat azért meg kell említenem: Szőnyi Erzsébet, Ádám Jenő, Vásárhelyi Zoltán, Bárdos Lajos, Hegyi Erzsébet, Bartha Dénes és még sorolhatnám

– *Mi történt a diploma után?*

A Liszt Ferenc Zeneakadémiát kitüntetéses, ún. vörös diplomával végeztem el 1963-ban. Hamarosan igazi megtiszteltetés ért, a budapesti Lorántffy Zsuzsanna Ének-zenei Általános Iskolába hívtak tanítani M. Katanics Mária és Csík Miklós javaslatára. Sokáig együtt dolgoztam Friss Gáborral, nagyon szerettük egymást, később Katanics Máriával, Vendrei Évával és Thész Gabriellával is kollégák lettünk. Ez volt az „aranycsapat” az aranyidőkben. Ott létem alatt több száz bemutató órát tartottam külföldi és hazai szakembereknek, világhírű zenészeknek valamint kulturális és politikai delegációknak. Benjamin Britten, Peter Pears, Pablo Casals, Yehudi Menuhin, Dmitrij Sosztakovics, Kodály Zoltánné és még sokan mások látogatták meg az óráimat. Felejthetetlenül szép évek voltak ezek! A szárnyalás, a helytállás és a bizonyítás éve. Emlékszem, Britten és Pears teljesen elámultak, szinte nem is hitték el, amikor a hatodik osztályosaim a Palestrina motetta kötetből három szólamban, hibátlanul blattoltak le egy darabot. Egyébként Szabó Helga nagyszerű könyveit használtuk, ezek garantálták a magas színvonalú tananyagot, amit mi igyekeztünk ennek megfelelő színvonalon tanítani.

Később a budapesti Bartók Béla Zeneművészeti Szakiskolába kerültem, majd a Liszt Ferenc Zeneakadémiára is, szolfézs-zeneelméletet tanítani. Ezek voltak az itthoni munkahelyeim. Bizony óriási kiváltság – és felelősség – volt ezekben a nagy múltú intézményekben tanítani. Az itthoni televíziós munkámat a Lorántffy-s zeneóráimnak köszönhettem, a Magyar Televízió ugyanis felvételt készített a Casalsnak tartott órámról és kóruspróbámról. Egy hét múlva felkérést kaptam, hogy készítsek zenei műsorokat az MTV részére. Örömmel elfogadtam e felkérést és huszonhat éves koromban elkezdtem első tévés sorozatomat, *Gyere pajtás énekelni!* címmel. Kitágítottuk a tanterem falait és az egész ország velünk énekel.

Ez a sorozatom 29 adást ért meg, követte a *Dúdoló* kilenc adással, majd a *Legyen a zene mindenkié* c. hat részes nagy tabló a Kodály-centenárium tiszteletére, később a *Kétszer kettő gyakran öt* c. sorozat, zenei szabálysértéseknek száva a műsoridőt. Valamennyi műsor jelentős országos népszerűségnek örvendett, az MTV pedig Nívódíjjal tüntette ki azokat. Még ma is árad felém a nézők szeretete, megsimogatnak a villamoson, mosolyogva megköszönik az élményt. Én meg csendben örülök, hogy még felismerhető vagyok.

Külföldi tevékenységem is 26 évesen kezdődött. 1966-ban az Ontario-i (Kanada) Művelődési Minisztérium két magas rangú tisztviselője azzal a céllal utazott Magyarországra, hogy meglátogasson nyolc zenetanárt, és kiválasszon egyet közülük, aki 900 tanárt fog tanítani Torontóban. Rám

esett a választásuk, így jutottam ki Kanadába 1967-ben. Mondhatom, hogy életem legnehezebb feladata volt hat héten át napi nyolc órában dolgozni, ráadásul, tolmáccsal.

Meg kell említenem, hogy ugyanazon a nyáron Szőnyi Erzsébet, egykori kiváló professzorom Montréalban, az Expo '67 színpadán tanított, így aztán egyszerre két kanadai városban is folyt az intenzív Kodály-elvű tanítás. Az ottawai magyar nagykövet, Barta János is leutazott Torontóba megnézni az órát és csuda szépet mondott: *Ilona egyetlen zeneórája is többet használ a magyar-kanadai kapcsolatoknak, mint az én tevékenységem.*

– *Miért fontos, hogy a zene mindenkié legyen?*

Hadd legyen elfogult. A zene az élet lelke, költészet és matematika ötvözte, a rendezett hangok szépsége, harmat, amely életnedvet permetez szűrkeszikkadt hétköznapjainkra. Ezért fontos! Kodály tömören fogalmazott: *Zene nélkül nincs teljes ember.* Bárdos komolyan viccelődött: *Lehet zene nélkül élni, de minnek?* Mi, zenészek, bizony tudjuk, hogy a klasszikus zene segít emberlétünk harmóniájának megteremtésében, és hogy a zene a Lentből a Fentbe emeli még a legracionálisabb elméket is. Nos, ezért legyen a zene mindenkié, azért, hogy humánusabbak legyünk, becsüljük a Rendet, vegyük észre a Szépet, legyünk könyörületesebbek egymással, legyünk alázatosabbak, szeretettel átitatottak, áradóak és kerüljünk közelebb Istenhez! Szóval, legyünk jobbak. Ezért fontos. Én hiszek a zene mindenható erejében. Talán nem is tanár, hanem a „szív kertésze” vagyok, hisz’ a zenetanítás valódi céljának az érzelmi nevelést tartom. Ezért fájlalom nagyon, hogy a minket világhírrel megajándékozó kodályi aranykort egy vészhelyzet váltotta fel, hogy a kommersz amerika-utánzás kora köszöntött ránk, hogy oktatáspolitikánk teljesen elhanyagolja a nívós zenei nevelést. Pedig lenne mire büszkéknek lennünk! Legyünk is, hisz’ a világbéli megbecsültségünk is csak saját örökségünk öntudatos felmutatásával növelhető. *Légy valaki, ha valakinek akarsz látszani!* – tartja a közmondás, hát ezt kell tennünk. Ám menjünk Európába – ha ilyen erős mehetnékünk van, oda, ahol már régen ott vagyunk –, de ne önmagunk nélkül! Vigyük a kincseinket! Például nyissunk Kodály Iskolákat Brüsszelben, Berlinben, Rómában!

– *Életed közepén egy különleges munkába fogtál...*

Igen, tévés lettem. A Duna Televízió zenei vezetőjeként dolgoztam. Szeretett tantermemet felváltották a montírozó szobák, hangok helyett képek zsongtak körül, kinyílt előttem egy teljesen új világ. Hallatlanul izgalmas és fárasztó hét évet töltöttem ott el, számtalan zenei műsor elkészítésével. Azután, miután jól kifárasztottam magam, hatvan éves koromban lemondtam a pozícióról és elköszöntem tévés munkatársaimtól.

– *Mivel kezded a napot?*

Repdesek! Imádom a reggeleket. A családom és a város még alszik, én meg már reggel hatkor fölkelek, imádkozom, megköszönöm, hogy még

egy napot kaptam, kávézom, elszívok egy jókedvű cigit a teraszon, jógázom, fölmegek gyertyaállásba, így készülök fel arra, ha a nap folyamán valaki fejre állítana. Utána irány az íróasztalom. Leülök és tanulok. Zeneelmélet-szolfézs-zeneirodalom anyagokat válogatok, rendszerezem, elemzem, feldolgozom őket, aztán szolfézs etűdöket komponálok, azaz a mesterművek témáival bíbelődöm. Ezek a technikai gyakorlatok mindig a soron következő előadásom zeneműveiből állnak össze. Kijegyzetelem a szaklapokat mindkét nyelven, kottázom, cikkeket írok, szakkönyveket fordítok angolból magyarra. Mivel tanításomban összefonom az elemi készségfejlesztést és a zenehallgatási készségfejlesztést, az anyagot állandóan csiszolom, átszerkesztem és analíziseimet egybevetem másokéval. Ezért dolgozom sokat. Nincs megállás. Ez a jó. Óriási a zeneirodalom. Különösen sokat forgatom Dobszay László, Bennett Reimer és Frank Oszkár műelemzéseit. Csodálom őket!

Zenei munkám mellett foglalkozom még két kedvenc témakörömmel is ezeken a gondolkodós-munkás reggeleken: autobiográfiákat és pszichológiai könyveket jegyzetelek ki. A zenén kívül ugyanis semmi más nem érdekel, csak az emberi sorsok és a lélek élete. Összegyűlt már vagy húszkötetnyi ún. Lélekfűzetem. Egyszer majd hasznosak lesznek a gyerekeimnek, unokáimnak is. Ez talán nem is munka, mert mind a szellemi, mind a testi torna örömforrás.

Pályád irigylésre méltó. Mi a sikered titka? A pályakezdőknek milyen tanácsot tudsz adni?

A mi fizetségünk a diákok szeretete és megelégedettsége, és ha ezeket megkapjuk, nem hiába töltöttük el az időt a tanteremben. Olyan szívet melegítő érzés, amikor szép visszajelzéseket kapunk tanítványainktól. Had' idézzek egy levélből, melyet 46 év után kaptam a VII/a osztálytól a születésnapomra:

Drága Ili néni! Isten éltesen sokáig! Nagy szeretettel emlegetünk, s köszönjük, hogy nyitogattad fülünket, szemünket a szépre s a jóra. Hozzájárultál ahhoz, hogy kis vadóc, zöldfülű majmocskákból igaz emberekké válhassunk. Addig sose látott magasságokat és mélységeket jártál be velünk és ízlésünket, jellemünket formáltad. S bár osztályfőnökünk voltál, úgy néztünk Rád, mintha nővérünk lettél volna. Aki persze nagy és okos, de közülnk való. Pályakezdőként is varázsló voltál. Mágikus erővel bővöltél el bennünket... A VII/a osztály nevében írok, mind a huszonhatan azt kívánjuk, hogy lelkesítő tüzed továbbra is perzseljen, hogy oszd meg szellemi kincseidet az eljövendő nemzedékkel is! S adjon hozzá a Jó Isten egészséget! (Radics Éva és még 26 név, Budapest, Lorantffy Ének-Zenei Általános Iskolából)

I.
KENESEI KODÁLY KURZUS

Balatonkenese

2011

KIK?

Tanárok:

BARTALUS ILONA

művészeti vezető, nemzetközi hírű zenepedagógus

IFJ. SAPSZON FERENC

nemzetközi hírű karnagy

I. KENESEI
KODÁLY KURZUS
BALATONKENESE

2011. JÚNIUS 27- JÚLIUS 3.

KIKNEK?

általános- és középiskolai énektanárok, zeneiskolai- és zeneművészeti szakközépiskolai szolféztanárok, kóruskarnagyok, zenekedvelő érdeklődők részére. Megkülönböztetett figyelmet fordítva a határon túli magyar résztvevőkre, valamint angol nyelvű konzultációkat felajánlva a külföldi résztvevőknek.

MIT?

hangszeres mesterműveket, kórusirodalmi mesterműveket, Kodály énekgyakorlatokat, magyar népdalokat.

MIÉRT?

a hangszeres irodalmi és kórusirodalmi ismeretek bővítése, zenei alapkészségek és zenehallgatási készségek egybefonása, kórusépítési, intonációs, hangképzési, vezényléstechnikai ismeretek bővítése, szolféztetűdők feldolgozása rögtönzésekkel és a módszertani tudás bővítése érdekében.

A kurzus helyszíne:

Balatonkenese, Honvéd Üdülő

ESTI MŰVÉSZETI PROGRAMOK helyszínei:

Kultúra Háza, Református templom

Program:

Rendszeres kurzusmunka, esti koncertek, filmvetítések, az 1000 éves Balatonkenese megtekintése.

A Kárpát-medencei magyar jelentkezők részére
20%-os kedvezményt biztosítunk.

A részvételi díj tartalmazza a kurzus díját, szállást a Honvéd Üdülőben, reggelit, ebédet, strandolási lehetőséget, valamint az esti programokra belépési lehetőséget.

Jelentkezési határidő: 2011. május 31.

Jelentkezési lap letölthető a www.balatonkenese.hu weboldalról.

Információ:

Kultúra Háza, 8174 Balatonkenese, Táncsics M. u. 24.

Tel.: 88 594 500 E-mail: kodalykurzusbalatonkenese@gmail.com

A Nemzetközi Kodály Társaság Ünnepi fogadása – 2011. február 11.

Mind a magam, mind a Nemzetközi Kodály Társaság elnöksége nevében örömmel üdvözlöm a megjelenteket ezen a kis fogadáson, melyet *Vandulek Lilinek* az IKS ügyvezető titkári posztjáról való visszavonulása és utódjának, *Bodacz-Nagy Borókának* bemutatása apropóján szerveztünk.

Amikor valaki visszavonul, az a szokás, hogy röviden áttekintjük a szakmai életútját. Kövessük hát mi is ezt a hagyományt, de hangsúlyozzuk a *rövid* szót, és koncentráljunk csupán az IKS-nél végzett munkájára.

Lili 1995-ben vette át az ügyvezető titkári tisztséget *Dr. Eősze Lászlótól*, aki 1975 óta volt a Társaság ügyvezető titkára, amikor az megalakult Szőnyi tanárnő, Sister Mary Alice Hein és a néhai *Dr. Alexander Ringer* kezdeményezése nyomán. Mint látják, mindkét ügyvezető titkár hosszú ideig tevékenykedett, ami jelentős stabilitást biztosított a Társaságnak az elnökségi tagok négyéves mandátumai mellett.

Lili azonban már korábban is az IKS-nek dolgozott, mielőtt még ügyvezető titkár lett volna. 1992-ben lett *Eősze* *Dr. asszisztense*. A Társaság mindig hálás lesz *Eősze* doktornak azért, hogy megtalálta és alkalmazta őt. De térjünk vissza azokhoz az évekhez, amikor *Lili* erős bástyánk és „tótumfaktum”-unk volt a budapesti irodában.

Hadd mondjak csupán néhány példát. Amikor az elnökség elhatározta, hogy építenünk kell egy honlapot, mindenki számára világos volt, hogy nem tudunk megfizetni egy drága *webmestert*. Semmi gond. *Lili* magára

vállalta, és lépésről lépésre megtanulta a készítését. Aki még nem látta, javaslom, hogy látogasson el az interneten kiváló oldalainkra. Amikor az IKS Songbook szerkesztésének jött el az ideje, megtanulta, hogy hogyan kell a számítógépes kottafő programot használni, hogy az egész kiadványt teljesen a saját gépünkön készíthessük el. Felépített egy professzionális adatbázist a tagnyilvántartáshoz, aminek eredményeképpen már az ún. *örökzöld* tagságot is ajánlani tudjuk tagjainknak, stb, stb. Ó igen, és még egy dolog. Amikor az a merész ötletem támadt (kizárólag gyakorlatias szempontokból), hogy egyes előadásokat magyar nyelven tartok meg, nemcsak lefordította az eredeti angol szövegemet, de hosszú órákon át hallgatta a számos ismétlést, ahogy felolvastam, kijavítva minden egyes hibát újra meg újra, míg végül a kiejtésem majdnem úgy hangzott, mint-ha igazi magyar lett volna...

Kedves Barátaim! Folytathatnám még egy ideig, de nem fogom. Végül is ez egy fogadás és nem egy konferencia. Ezen túlmenően pedig jóllehet Lili hivatalosan nyugdíjba megy, a Társaság továbbra is alkalmazni fogja megbízásos alapon olyan munkákra, amelyeket a világ bármely részéről el lehet végezni. Pl. ilyen lesz a Bulletin technikai szerkesztése és a website, jövőbeni kiadványok, és hasonlók. Ez a nyugdíjazása utáni esetenkénti megbízás az elnökség javaslata volt, hogy továbbra is élvezhessük tudásának legalább egy részét.

A mai fogadást azért rendeztük, hogy egy kis időt együtt tölthessenek Lilivel azok az emberek, akik rendszeresen találkoztak vele korábban, – és természetesen azért is, hogy bemutassuk az utódját.

De előbb még szeretném megragadni az alkalmat arra, hogy köszönetet mondjak *Kodály Zoltánnénak* és a kecskeméti Kodály Intézet vezetőinek a lehetőségért, hogy Lili múzeumbeli irodájában dolgozhattunk az elmúlt években. Bár az IKS-nek mindig is volt egy saját kis irodája, gyakorlati szempontból hasznos volt, hogy Lili társaságbeli teljes munkaidős foglalkozását össze lehetett kombinálni a múzeumvezetői részdíós munkájával egy helyen, lehetővé téve ezzel, hogy mindkét beosztásában mindig elérhető legyen.

Egy *non-profit* szervezetnek, amilyen az IKS is, amely nagyon kis költségvetéssel dolgozik, mindig szüksége van olyan emberekre, akik többféle dologhoz is értenek. Körülbelül egy évvel ezelőtt elkezdtük keresni Lili utódját. Nem volt könnyű feladat, de nagy szerencsénkre megtaláltuk *Bodacz-Nagy Borókát*.

Boróka Erdélyben született, majd Szombathelyen élt, de jelenleg férjével együtt budapesti lakosok. Amikor elkezdtük a keresést, csak *reméltük*, hogy találunk valakit, aki Lilihez hasonlóan több téren is jártassággal bír: legyen jó angolból, tudjon számítógéppel dolgozni, legyen valami affinitása a zenéhez, és ha lehetséges, Kodályhoz is. *Boróka* személyében olyan utódot találtunk, aki valóban egyesíti magában ezeket a tulajdonságokat. Szociológiából szerzett diplomát a *Pázmány Péter Katolikus Egyetem Böl-*

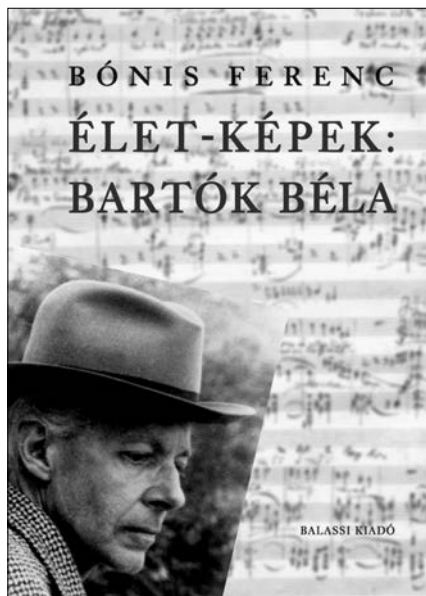
csészettudományi Karán, előtte pedig a szombathelyi *Művészeti Szakközépiskola és Gimnáziumban* többek között hegedűt, brácsát és kamarazene-t tanult. 1994 és 2004 között Szombathelyen a *Bartók Béla Zeneiskola* hallgatója is volt, ahol szolfézs, hegedű, szaxofon és zongora képzést kapott. Amint látják, jobbat nem is találhattunk volna, és reméljük, hogy neki is hosszú és gyümölcsöző kapcsolata lesz az IKS-szel.

Lili visszavonulásának és Boróka beiktatásának *hivatalos* ünnepe Brisbane-ben, Ausztráliában lesz az idén nyáron, a 20. Nemzetközi Kodály Szimpózium keretében. De a gyakorlatban Boróka már március 1-én megkezdte a munkát, és egy hónapig együtt fog dolgozni Lilivel. Április 1-től, amikor Lili elmegy, már ő lesz az új ügyvezető titkár. Nyelvi, adminisztrációs és zenei tudása mellett Borókának van még egy nagy előnye: még nagyon fiatal, és ez jól illeszkedik a Társaságnak abba a törekvésébe (és sürgős szükségletbe), hogy több fiatal embert vonzzon magához a jövőben.

Lili, köszönjük mindazt a munkát, amit az elmúlt 19 évben végeztél. Boróka, előre is köszönjük mindazt a munkát, amit a következő harmincvalahány évben végezni fogsz. És kedves barátaim, köszönjük, hogy megtisztelték minket ma itt a jelenlétükkel.

Gilbert De Greeve

Fordította: *Vandulek Lili*

A Balassi Kiadó olvasói figyelmébe ajánlja

**Bartók Béla születésének
130. évfordulója alkalmából,
a zeneszerző 125. évfordulójára
készült gazdag tartalmú
könyvet.**

A Balassi Kiadó könyvei 30% kedvezménnyel megvásárolhatók a 1023 Budapest, Margit utca 1. szám alatti könyvesboltban, illetve közvetlenül megrendelhetők honlapjáról.
www.balassikiado.hu

Szalay Olga: SZÁZ MAGYAR KATONADAL

A könyv ünnepélyes bemutatóját az MTA Zeneudományi Intézet Bartók termében tartották, 2011. február 8-án

Kósa László akadémikus, művelődéstörténész, Hajdu Tibor történész, és Domokos Mária népzenekutató, ismertették és méltatták a könyv jelentőségét, mely szenzáció a maga nemében, hiszen elveszettnek tűnt anyagot tár fel. A dalok és a kor hangulatát Berecz András ízes meséje, Juhász Zoltán furulya játéka és mindkettőjük éneke idézte fel. A katonaelet dalaiból a Honvéd Férfikar remek kórusa szólaltatott meg néhányat Strausz Kálmán karnagy ve-

zetésével. Befejezésül a közönség is lelkesen együtt énekelte az egyik jól ismert kedvelt katonadalt.

*

A Bartók- és Kodály-kutatás ismét tett egy nagy lépést előre azért, hogy a két mester életművében megismerhessünk egy újabb, eddig alig feltárt fejezetet. A Balassi Kiadó, valamint a kutatást és kiadást támogató szervezetek, intézmények segítségével jóvoltából, Szalay Olga többéves munkájának eredményeként egy igen impozáns, kétnyelvű (magyar-német) új kötetet vehetünk immár kézbe: Bartók és Kodály 1918-ból származó kiadatlan katonadal-gyűjteményét. Igazi „Megkésett melódiák”, melyek olvastán betekintést nyerünk a két szerző munkáján, a dalokon és a katonafolklor sajátosságain túl abba a világba, amikor ez a gyűjtés történt. A Nagy Háború éveinek miliójébe, az akkori katonaeletbe a Monarchia közös hadseregében. És nem utolsó sorban Bartók és Kodály életútjának azokba az eseményeibe, melyek e gyűjteményt életre hívták. A száz dal rendkívüli értéke, hogy elsőként vonultatja fel, mutatja be átfogóan a hiteles magyar népdalokat. A könyv, Szalay Olga hatalmas munkája méltán nyert el máris egy igen rangos nemzetközi elismerést, a *Pitè-díjat*.

A kéziratot az első világháború utolsó éveiben állította össze addigi gyűjtéseiből Bartók és Kodály, a bécsi Hadügyminisztérium által létre-

hozott ottani Zenetörténeti Központ felkérésére, mely intézmény céljául tűzte ki a Monarchia különböző nemzetiségű katonái között végzendő dalgyűjtést. A népdalokat füzetekbe rendezve, kis kiadványok formájában népszerűsítő céllal kívánták megjelentetni. A bécsi zeneműkiadónál, az Universal Edition-nál már elkezdtek az osztrák füzet után a *Száz magyar katonadal* kiadásának munkálatait is, amikor a háború véget ért. A Monarchia összeomlását követő zűrzavarban a kiadás elakadt, a kézirat kottás része pedig elveszett. Megmarad azonban a népdalfüzet kéziratának többi része Kodály hagyatékában, melyeknek másolatait *Kodályné Péczely Sarolta* szíves hozzájárulásával *Szalay Olga* néhány évvel ezelőtt megkaphatta tanulmányozás céljára. Mivel ebben az anyagban dallamok ugyan nincsenek, de a jegyzetekben fellelhetők a katonadal- válogatás forrásai (mikor, hol, kitől gyűjtötték,) valamint a dalszövegek hiteles német fordításai is, a kutató bízott abban, hogy ezek alapján a szövegekhez tartozó dallamokat meg tudja keresni a Magyar Tudományos Akadémia Zenetudományi Intézetében őrzött kéziratok Bartók- és Kodály-hagyatékban. Hatalmas munkát végzett, míg a német szövegek újra-magyarítása után e strófákat „felöltöztette” feltételezhető hajdani dallamaikkal, s elkészítette az elveszett kézirat rekonstrukcióját.

A dallamkeresés több fontos kérdést vetett fel. Egy népszerű dalgyűjtemény összeállításakor a szerzőknek törekedniük kell a legjobb dallamváltozatok közlésére, a legépebb szövegekkel. Nem tudható, hogy Bartók és Kodály alkalmazott-e, és milyen változtatásokat az eredeti dalanyagon azért, hogy ha szükségesnek mutatkozott, egy-egy ún. „terjesztésre szánt alakot” hozzon létre. A könnyebb énekelhetőség kedvéért esetleg elhagyhatták a lejegyzésekben megtalálható díszítőhangokat is. Ezért Kodály Zoltánné kívánságához alkalmazkodva *Szalay Olga* a daloknak csak az első dallamsorát közli, a hozzá kapcsolódó jegyzetekben olvashatjuk a rekonstrukciós munka, vagyis az adott dal e gyűjteménybe való tartozásának tudományos bizonyítását. Ugyanitt hivatkozik a dalok esetleges publikációira, eddig közreadott variánsaira is. A kötet szerteágazó témája miatt három munkatársat vont be munkájába. *Eva Maria Hois* és *Büky Virág* zenetörténészt, valamint *Pollmann Ferenc* hadtörténészt. Hármójuknak a kötetben olvasható tanulmányai segítenek bennünket abban, hogy a korszakot és a körülményeket, melyben a Száz magyar katonadal kézírata készült, jobban megismerjük és megérthessük.

Szalay Olga hét fejezetben tárja elénk a tárgyalat témát. A mű gerincét a Száz magyar katonadal fennmaradt kéziratrészeinek első közreadása, valamint a rekonstruált dalanyag adja (II. és III. fejezet.)

A Bevezetést követő nagyszabású szerkesztői tanulmányban (I. fejezet) részletesen követhetjük a szerkesztő sokoldalú, nagy anyagismeretet, precizitást és kombinációs készséget követelő munkáját, melyet a kézirat elveszett kottás részének felkutatása, visszakeresése, azonosítása során végzett. *Szalay Olga* ír továbbá Kodály szerkesztői munkájáról, a népdal-

kiadvány tudománytörténeti és kutatástörténeti jelentőségéről, s magáról a katonadal műfajáról a két szerző életművében. A fejezetet egy a szerkesztő által továbbgondolásra javasolt szakasz zárja, mely a katonadallal, mint a katonaelet és a háború lelki tényezőjével foglalkozik.

Nagy közérdeklődésre tarthat számot a II. fejezet, amely bemutatja a népdalgyűjtemény kéziratának fennmaradt részeit. Láthatjuk a tervezett címlapot, rajta, hogy „Második kötet”. (Eva Maria Hois kutatásaiból tudjuk, hogy az első, osztrák gyűjtemény mellett egyedül a magyar jutott el a nyomdakész formáig.) Az Előszóban a szerzők leírják többek között a kötet szerkesztésének, a dalok beosztásának alapelveit. A teljesebb bemutatás kedvéért jelenlegi, de korábbi gyűjtéseikből is válogattak, az Ilmari Krohn-féle kadenciarend alapú rendezést választották, és utalnak az oly tipikus alkalmazkodó ritmusra is. A dalokat a könnyebb énekelhetőség kedvéért nem g¹ alapra, hanem d¹ végződéssel közlik. (A „Repülj páva” mozgalom kezdete óta, az 1970-es évektől kezdődően a nagyszámú citerás kedvéért általában c¹ záróhangot találunk a népszerűsítő célú kiadványokban.)

A *Jegyzetekben* a dalokkal kapcsolatos adatok szerepelnek. A szerzők csak a legszükségesebbekre szorítkoztak: lelőhely, időpont, az énekes neve, és a dal elterjedtsége. A *Mottó* Kodály kézírásával egy Gyöngyösi István-idézet, (Mars és Bacchus egymással való viaskodása, 23. vers.) mely a katonaelet nehézségeit festi le. A *Köszönet* egy gépirásos köszönőlevél-fogalmazvány, melyben Dr. Paumgartner Bernát, a cs. és kir. Hadügyminisztérium Zenetörténeti Központjának vezetője megköszöni Bartók és Kodály munkáját. A kötetben továbblapozva a katonadalszövegek hiteles német fordításait olvashatjuk, Bartókné Ziegler Márta, és Kodály Emma munkáját.

A III. fejezetben találjuk a száz katonadalt és a cenzúra miatt kicserélt, kihagyott dalokat is. Az összeállítás értéke, hogy bár népszerűsítő céllal készült, mégis tudományos koncepció jegyében válogatta össze az egyes darabokat a két gyűjtő. A kottákat megelőzi a rendkívül fontos *Tájékoztató és jelmagyarázat*, mely a kottákhoz kapcsolódó szerkesztői jegyzetekben segít eligazodni. Ez a fejezet tartalmazza még a másolók jegyzékét, valamint egy kétnyelvű táblázatot a szerkesztői jegyzetekben használt jelek és rövidítések magyarázatára.

Nagyszerű érzés végignézni ezt a poraiból Főnix módjára feltámadt kéziratot, melyben a mai gyűjtő örömmel tapasztalhatja, hogy bár katonaságunk alig van, e dalok, szövegek mégis tovább élnek néphagyományunkban. Hogy csak néhány példát említek: Az 5. sz. *Búza, búza, búza...* változatai, a 25. sz. *Kedves jó anyám, nem írhatok levelet*, vagy a 35. sz. cseremisz-rokon dallam, amit Debrecen környékén *Huszár vagyok, nem pocsolyszerülő* szövegkezdettel ismernek, ma is közkedvelt. És fülemben cseng az öreg furtai juhász, Rácz Lőrinc gyönyörű lassú éneklésében az 52. sz. *Jaj de szépen harangoznak hajnalba* kezdetű dal, éppen úgy, ahogy

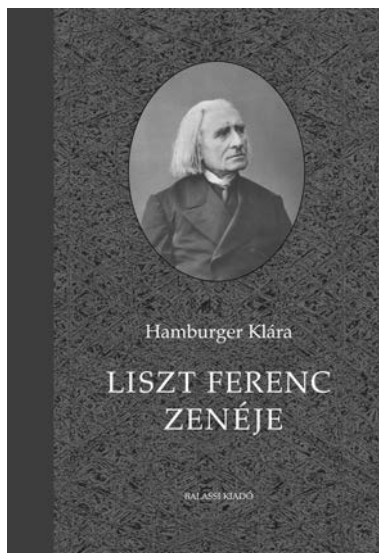
itt a kötetben látjuk. Szövegsorok is tovább élnek. Pl. a 48. sz. dal két sora Aradványpusztán így ismert: *Sej mikor engem summáslánynak vittek/ Az árokban még a víz is reszket.* Az 53.sz. dal két sorát így hallhatjuk a Hajdúságban: *Nyisd ki kovács zódre festett műhelyajtódat/ Vasald be a keselylábú lovamat.* Különösen érdekes arról olvasni, hogy az osztrák cenzúra miként nehezítette meg Kodály szerkesztői munkáját. Kifogásolták a dal-szövegekben az olyan szövegrészeket, mint a *Kutya felcser ne vizitálhasson meg, Ferenc József leszakított,/ Karjai közt elhervasztott.* Vagy: *Szógálom a császárt / De nem jókedvemből.* És általában a „Ferenc Jósokázást”. Ezért ezeket a dalokat ki kellett cserélni a kéziratban.

Hasznos és elengedhetetlen járuléka a kötetnek a *Mutatók* a IV. fejezetben. Hézagpótló a folklorizálódott katonai műszavak magyarázata, praktikus a helynévmutató a dalokhoz, a térkép, a dallam- és a versszakmutató. Különleges értéke a könyvnek az V. fejezet. A mintegy száz dokumentum élén számos első közlésű Kodály autográf található, valamint a kézirattal kapcsolatos hivatalos- és személyes levelek, hírek, tudósítások, közlemények. Itt olvashatjuk Bartóknak a magyar katonadalokról írt tanulmányát is, kétnyelvű újraközlés formájában. A rövidítéseket és az imponálóan gazdag irodalomjegyzéket a VI. fejezet tartalmazza. A záró VII. fejezetben Eva Maria Hois nagy tájékozottsággal írja le a bécsi Hadügyminisztériumban megszervezett Zenetörténeti Központ történetét, céljait, munkáját, benne a magyar vonatkozásokat, Bartók és Kodály tevékenységét. Büky Virág beszámoló a bécsi és budapesti Történeti Hangverseny-ről. Bécsben elhangzottak magyar katonadalok is Bartók, Kodály és Kodályné Sándor Emma feldolgozásában. Székelyhidi Ferenc énekelt maga Bartók kísérete zongorán. A tanulmány e két nagyszabású hangverseny létrejöttének körülményeivel, a bemutatók jelentőségével foglalkozik, számos korabeli dokumentumot idézve. Pollmann Ferenc tanulmánya kiváló összefoglalás a Monarchia hadseregéről, a katonaeletről, a magyar katonák szerepéről az első világháborúban. Az egész könyv mondanivalóját értékes fotóanyag egészíti ki a Hadtörténeti Intézet Archivumából.

Szalay Olga munkája tudományos értékén túl zenei közművelődésünkben is nagy jelentőségű, mivel napjainkban egyre nagyobb érdeklődés mutatkozik a szabadságharc és általában a katonaelet dalai iránt. Alig van az új népzenei lemezek között olyan, amelyiken katonadal csokrok ne szerepelnének. Vagy gondoljunk a 48-as dalokat tartalmazó CD nagy sikerére. Kismarján pedig egyenesen BAKA KÓRUST alapítottak a közelmúltban. A száz dalt akár dallamkérdezőként használhatja, aki gyűjtéssel is foglalkozik. Bartók és Kodály munkája, ha közel száz éves késéssel is, de most bekerül az ország népzenei vérkeringésébe, értékes dallamaival, a sok szép szöveggel nagy vérfrissítést jelenthet. Segíthet feleleveníteni néphagyományunknak ezt a szinte „hungarikumnak” számító réteget.

Bencze Lászlóné dr. Mező Judit

Hamburger Klára: LISZT FERENC ZENÉJE

A Liszt bicentenáriumi év kezdetén, 2011. január 25-én e könyv bemutatójára szolt a meghívó, a Régi Zeneakadémia Liszt Ferenc Kamaratermébe. *Dr. Domokos Zsuzsanna* a Liszt Ferenc Emlékmúzeum és Kutatóközpont igazgatója köszöntötte a megjelenteket és bemutatta a könyvbemutató résztvevőit. A zenei hangulatot *Lajkó István* zongoraművész, Liszt Ferenc: 123. Petrarca szonett művének átélt előadásával alapozta meg.

A külső megjelenésében elegáns szép kiadású könyv a Balassi Kiadó gondozásában jelent meg. A kiadó igazgatója *Soóky Andrea*, bevezetőjében a tartalmi munkálatok során megvalósult jó szerzői együttműködést méltatta. *Hamburger Klára* az

MTA doktora, zenetörténész beszélgető partnere *Dr. Batta András* a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem rektora volt.

A szerző, Liszt életművének elhivatott kutatója – ismertek korábbi Liszt publikációi, és a Liszt Ferenc Társaság főtktári tisztségben hosszú éveken át kifejtett aktív tevékenysége. –

A kedves közvetlen stílusban folytatott beszélgetés során *Hamburger Klára* szolt az előző *Liszt kalauz* című könyvéről, megemlítette, hogy munkája során hatással voltak egykori tanárai, mint a könyv ajánlása is *Dr. Gárdonyi Zoltán emlékének* szolt, és köszönetét fejezte ki mindazoknak akik e munkában segítségére voltak. Az elhangzott szavakat, most a legautentikusabb formában idézzük, a könyv első 1985-ös keltezésű MENT-SÉG fejezetében írott szövegével.

„Ez a kötet a Liszt-év – a zeneszerző születése 175. és halálának 100. évfordulója – alkalmából készült tisztelegés a magyar és az egyetemes zenetörténet kiemelkedő mestere emlékének. A Zeneműkiadó *Kalauz* sorozata keretében, egyenként, értékelő elemzésekben mutatja be műveit. Úgy, hogy egyszersmind életrajzi háttérükre, ha lehet – kivált magyarországi – fogadtatásukra is utal. Elsősorban a nagyközönséghez szolt. Mindazoknak szeretne tájékoztatást adni, akiket a magyar kultúra történetének ez a nagy személyisége alkotásai tükrében is érdekel, akik a rádió, a tele-

vízió, a hanglemez közvetítésével, vagy élő zeneként, hangversenyen találkoznak művészetével. De talán nyújthat fogódzót a zenét tanítóknak és tanulóknak is.” – A mentség egyik oka, a kottapéldák hiánya, másrészt: „...hogy ennek a hallatlanul gazdag, mintegy hétszáz művet magában foglaló oeuvre-nek természetszerűleg csak töredékéről eshet itt szó.”

A Liszt kalauz megjelenése óta eltelt mintegy negyed évszázad, természetesen azóta sokat haladt a Liszt-kutatás Magyarországon és mind több európai országban. Hamburger Klára is fáradhatatlanul folytatta elkötelezett munkásságát, mint az ELŐSZÓ-ban írja:

„Magától értetődik, hogy Liszt Ferenc személyiségével és zenéjével foglalkozva (több leveleskötetnek, tanulmányoknak magam vagyok szerzője) a saját véleményem is változott az elmúlt évtizedekben. Mindenképpen időszerűvé vált tehát, hogy a bicentenáriumra felfrissítem, kiegészítsem az egykori szöveget a mások és a magam kutatásainak eredményeivel. Az ott ismertetett művek sorát sikerült kibővítenem: egy német-francia dalcsozor (Goethe- és Heine-, Victor Hugo-dalok különféle változatai, egy Musset-dal) bemutatásával. Annak pedig mindenképp hasznát látja az olvasó, hogy ezúttal számos kottapéldával illusztrálhattam mondandómat.”

Az olvasó, ha kezébe veszi a könyvet a TARTALOM pontos eligazítást nyújt Liszt műveinek jegyzékéről öt nagy fejezetben bemutatva az ismertetett műveket. VALLÁSOS ÉS EGYHÁZI MŰVEK – Oratóriumok, Misék; ZENEKARI MŰVEK – Liszt és a zenekar, Szimfonikus költemények, Egyéb szimfonikus művek; VERSENYMŰVEK – Liszt és a versenymű; ZONGORMŰVEK – Liszt és a zongora; DALOK – Liszt és a dal. Ám mindezt még megelőzi egy fejezet: LISZT FERENC NEVEZTES „KERESZT” MOTÍVUMA.

„Kedves és tisztelt Olvasó!

Mielőtt rátérnék Liszt Ferenc alkotásainak ismertetésére, szeretném bemutatni a Liszt oeuvre-jén mintegy mottóként végigvonuló, a zeneszerző által „a kereszt hangszimbólumá”-nak nevezett gregorián szó-lá-dó motívumot, és – a teljesség igénye nélkül – előfordulási helyeit.”

Szándékosan emeltem ki ezt a kis idézetet, mert úgy érzem ezzel a figyelmes megszólítással indul az a közvetlen kapcsolat író és olvasó között ami végig jellemző ezen a tudományos tartalmú, tekintélyes 530 oldal terjedelmű könyvön.

A szerző tudományos igényességgel mutatja be az egyes műveket. Korrekt adatokkal szerepel: a kompozíció éve, a szöveg eredete, a bemutató ideje és helye, az előadó együttes – hangszerek megnevezése, a megjelenés, ajánlás, átdolgozások. És ezeken kívül szerepel egyes műveknél előforduló speciálisan lényeges egyéb adat is. De minden esetben az utolsó adat következetesen a *Műjegyzék* számát jelöli. A költemények minden esetben eredeti nyelven való közlése mellett – ismert, neves költőink – magyar fordítása is szerepel. Az elemzések megértését, pontosítását a kottapéldák gazdag sora egészíti ki. Éppen ez egyik jelentős eltérés az eddig ismert és

publikált elemzésektől, és ugyanakkor példázza a könyv gazdag, sokoldalú kialakítását.

Minden egyes mű létrejöttének körülményei kapcsán Liszt Ferenc életének és korának megismerése érdekes, olvasmányos stílusa megragadja az olvasó érdeklődését. Néhány idézet Liszt személyes hangú levelezéséből, egykori sajtóhírek anyaga, szinte mozaikszerűen alakítja ki az életművet és felejtethetlenné teszi a leírt történetek tartalmát.

Amint Liszt Ferenc zongoraművei nélkül a 19. század vége óta világszerte elképzelhetetlen a koncertező pianisták repertoárja, zenekari alkotásai között vannak nagyon népszerű, gyakran játszott, de emellett néhány ritkán hallható művek. Vallásos, egyházi műveit azonban szinte csak magyar templomokban, olykor hangversenytermekben szólaltatták meg, külföldön kevésbé ismertek, jellemzően azon Liszt-Társaságok előadásain szerepelt, melynek vezetői magyar származásúak, (Amszterdamban Scholcz Péter, Eschweilerben Ács József.)

Az elmúlt évtizedek során sok új adat merült fel Liszt műveivel kapcsolatban. Megemlítenénk talán az egyik legfrissebb történet az *Esztergomi mise* előadásával kapcsolatban. – „Liszt Ferencet, a zeneszerzőt, sokat és sokan támadták. De egyetlen művének sem volt olyan viszontagságos, sok-sok keserűséget, évtizedekig fájó sérelmet okozó sorsa, mint ennek a misének.” De hogy részleteiben mi mindent jelentett ez? az események megismerését a továbbiakban a kedves olvasó figyelmébe ajánljuk. – Azonban, hogy miként kárpótolta az utókor, álljon itt néhány adat: Bár Liszt Ferenc bizott benne, hogy művét 1859-ben a római Szent Péter-bazilikában előadják, erre nem került sor. A kéziratot Ács József orgonaművész megtalálta és 2007-ben saját kiadásban megjelentette. A Vatikáni változat ősbemutatóját 2007-ben Eschweilerben, majd 2008 augusztusában Esztergomban, másnap Budapesten a Belvárosi Főplébánia templomban tartották.

– Amit most kiegészítésként hozzáfűzhetünk: 2010 novemberében a *Vatikánban előadásra került az Esztergomi mise*, 250 fős kórus részvételével, Ács József karnagy vezényletével. –

A Liszt-művek eddig publikálatlan sorát újabb műfajjal bővítve a DALOK című fejezet mutatja be. Természetesen nem tartalmazhatja valamennyi Liszt-dal bemutatását, a válogatás nagy költők megzenésített verseit foglalja magába. Hat Goethe-dal, hét Heine- hat Victor Hugo-dal és az egyetlen Musset-dal, kerül elemző bemutatásra. És végül: Victor Hugo – még utoljára *Le Crucifix* című Liszt idős-kori dala. Ennek elemzése zárja a könyv tartalmi részét melynek utolsó megható mondata: „A *Le crucifix a testi és lelki bajoktól szenvedő, öreg, magányos művész kivételesen intim és megrendítő vallomásai közül való.*”

A szerző sokrétű, gondos kutató munkájának bizonyítéka az IRODALOM fejezetben felsorolt címjegyzék. – Levelek, írások; Memoárok, naplók; Monográfiák, gyűjteményes kötetek; Tanulmányok; Zenei kéziratok,

katalógusok, bibliográfiák; Részletes analízisek a Kroó György szerkesztette 'A hét zeneműve' c. sorozatban. – Gazdag tárházát mutatja be mindenekelőtt a nagyszámú magyar és neves külföldi zenetudósok munkáinak.

A könyv végén néhány korabeli kép fotója található – a budapesti Liszt Ferenc Emlékmúzeum és Kutatóközpont állományából – melyek stílusosan elevenítik fel a kor ízlését, hangulatát.

Elismerés és köszönet illesse a szerzőt, *Hamburger Klárát*, e nagy volumenű munka elkészítéséért, hogy éppen e kivételes bicentenáriumi év alkalmából közre bocsátja a zenét kedvelő, kultúrát tisztelő, a zenekultúra megismerésére és saját ismereteinek bővítésére mindig nyitott közönség számára, a világhíres magyar zeneszerző *Liszt Ferenc zenéjét*.

Márkusné Natter-Nád Klára

EMLÉKEZÜNK

2011. március 6-án

Kodály Zoltán

halálának 44. évfordulója alkalmából

Dr. Eősze László mondott megemlékező beszédet
a Farkasréti temetőben

Azok nevében szólok, akik még személyesen ismerhették a 44 éve eltávozott Mestert, akiknek olykor egyetlen találkozás is életre szóló élményt jelentett, a tartós kapcsolat pedig akár sorsfordító változást is hozhatott pályájukon. Számunkra Kodály személyiségének kisugárzása még ma is köztünk élő valóság.

Ennek a vészesen fogyatkozó csapatnak a felelőssége, hogy jól őrzi-ápolja-e a nagyszerű életművet, mindannyiunk gazdag örökségét, és át tudja-e adni a következő nemzedékeknek, azoknak, akik már nem ismerhették őt személyesen. Olyan hagyaték ez, ami megsokszorozhatja erőiniket, ha nem herdáljuk el, hanem okosan gazdálkodunk vele.

A tanárok, karnagyok magától értődő természetességgel fordulhatnak hozzá útbaigazításért: énekgyakorlatok százaiban is megvalósított átfogó zenei nevelési koncepciója és tanítványainak az ő irányításával kidolgozott metodikai munkái megoldást kínálnak mindennapi problémáikra.

A tudomány művelői számára példaértékű lehet kérlelhetetlen igazságkeresése, valamint kettős követelménye: a feltárt adatok szigorú ellenőrzése és az eredmények közérthető nyelven történő népszerűsítése.

A komponistáknak is szolgál tanáccsal: tiszteljék a hagyományt, óvakodjanak a technika túlzásba vitelétől, az anyag megújítása pedig ne cél, hanem csupán eszköz legyen gondolataik kifejezésére.

De Kodály Zoltán nem csak a szakmabelieknek, a zenekultúra munkásainak volt tanítómestere, egész népének példát mutatott emberségből, magatartásból. Védte az üldözötteket, segítette a rászorulókat, egész életét nemzete szolgálatának szentelte. Magyarsága, melyről a Visszatekintés előszavában maga jelentette ki, hogy „vérségi kötelék nélkül is” elszakíthatatlan fonallal kötötte hazájához, minden próbát kiállt: a legnehezebb időkben sem hagyta magára.

Európai magyar volt, mint történelmünk legjobbjai. A „kiművelt emberfők” gyarapításáért Széchenyi óta senki sem tett többet mint ő. Szintézist teremtő egyéniségként egységbe tudta forrasztani Kelet ősi egyszólamú dallamvilágát Nyugat új keletű harmóniáival. Hagyományaink megőrzésével sikerült felzárkóztatnia nemzetét a világ szerencsésebb feléhez.

A 21. század gyermekei korábban elképzelhetetlen technikai csodák világába születtek. Nevetséges lenne ez ellen lázadni, hiszen bennük rejlik fejlődésünk záloga. Azt azonban nem szabad elfelejtenünk, hogy a civilizáció segítheti a kultúrát, de nem léphet a helyére. A tudomány a haladást szolgálja, felpörgeti az életet. A zene s a többi művészet viszont örömmel, boldogsággal ajándékoz meg bennünket a rohanó világban.

Befejezhetem-e másképp megemlékezésemet, mint Kodály Zoltán ma talán legidőszerűbb gondolatának felidézésével: „Ha kulturáltabbá válik, békésebb is lesz a világ”. Ez határozza meg feladatainkat, tekintsük hát életre szóló programunknak.

Bolyki Sára, a Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola növendékének meghatóan szép népdal énekét követően a megjelent intézmények vezetői helyezték el koszorúikat. Az *Angelica Leánykar*, Kodály Zoltán művét az Ave Maria-t és Esti dalt énekelte, *Gráf Zsuzsanna* Liszt-díjas karnagy vezényletével.

**Bartók Béla születésének 130. évfordulója emlékére
1981március 25 – 1945 szeptember 26.**

Andor Ilona Baráti Társaság Kodály Kórusa

A KÓTA múzeumi hangversenyeinek keretében, a Magyar Nemzeti Galériában rendezi 2011.március 13-án, megalakulásának 15 éves jubileumát ünneplő koncertjét.

Műsorukon, Bartók Béla kórusműveiből előadásra kerül: Levél az otthoniakhoz, Lánycsúfoló, Isten veled!, Bánat, Párnás táncdal. Kodály Zoltán műveiből: A csikó, Jó gazd'asszony, Esti dal. Valamint: Bárdos Lajos: Bartók emlékére és Gerlice. Vavrincez Béla: Marosszéki dalok; és Karai József: Sárközi karikázó. Vezényel a kórus alapító karnagya, Andor Ilona egykori tanítványa: **B. Horváth Andrea.**

Szokolay Sándor – Doctor honoris causa

Szokolay Sándor Kossuth-díjas zeneszerzőt – közelgő 80. születésnapja alkalmából – az egyházzene területén végzett, különösen az evangélikus hagyományokhoz kapcsolódó munkássága elismeréseként az Evangélikus Hittudományi Egyetem diszdoktori címmel tüntette ki. A február 24-én megrendezett ünnepség keretében – a Magyar Kodály Társaság első elnöke – egy magyar és egy német teológus társaságában vette át a kitüntetést Dr. Szabó Lajos rektortól. Tisztelettel gratulálunk és további termékeny alkotó éveket kívánunk !

***Köszönetet mondunk mindazoknak
akik az elmúlt évi személyi adójuk 1%-át
Társaságunknak juttatták.***

***Ennek összege 112.000 Ft, amit költségeink
kiegészítésére használtunk fel.***

***Tisztelettel kérjük a Magyar Kodály Társaság tagjait,
barátait és pártolóit, hogy jövedelemadójuk 1%-ával
a továbbiakban is támogassák Társaságunk munkáját.***

Adószámunk: 19040437-1-42

A Kontrapunkt Zeneműkiadó újdonságaiból:

Kocsár Miklós

*Öt karácsonyi ének
Madáretető*

Gyöngyösi Levente

*Parvulus natus est nobis
Sicut lilium inter spinas*

Vajda János

Pannonii carmen

Balassa Sándor

*Damjanich imája
A tengerszém*

Daróci Bárdos Tamás

*Vígak nótája
Bükkvidéki lippentős*

Tóth Péter

*Magnus, maior, maximus
Salve Regina*

Petrovics Emil

Shakespeare daloskönyv

www.kontrapunktmusic.com

Az Editio Musica Budapest új kóruskiadványai

GYERMEK- ÉS NŐIKAROK

MEGYERI KRISZTINA

Elvarázsolt évszakok. Négy gyermekkar Kányádi Sándor verseire (Z. 14 722)

KÁKONYI ÁRPÁD

Psalm 151 nőikarra (Z. 14 739)

KOCSÁR MIKLÓS

Ave verum corpus nőikarra (Z. 14 744)

ZARÁNDY ÁKOS

Apokalypsis Ióannou (22/5) nőikarra (Z. 14 741)

VEGYESKAROK

KOCSÁR MIKLÓS

Ave verum corpus (Z. 14 745)

KOCSÁR MIKLÓS

Könyörgés tavasszal 1957, Kányádi Sándor versére (Z. 14 746)

KOCSÁR MIKLÓS

Májusi kétségbeesés, Kányádi Sándor versére (Z. 14 747)

NÓGRÁDI PÉTER

Kyrie (Z. 14 719)

NÓGRÁDI PÉTER

Suscipe (Z. 14 718)

www.kotta.info

Az Interneten megtalálja régi és legújabb kóruskiadványainkat
mintaoldalakkal és sok új mű hangfelvételével

Universal Music Publishing Editio Musica Budapest Zeneműkiadó Kft
H-1370 Budapest, P.O.B. 322 • Tel.: (361) 236-1105 • Telefax: (361) 236-1101
E-mail: info@emb.hu • Internet: <http://www.emb.hu>